

Sva srednja i južna Italija ima veći postotak nepismenih od Julijanske Krajine, a Kalabrija ima čak 48 postotaka. Međutim ljudi iz srednje i južne Italije šire talijansku »kulturu« u Julijskoj Krajini.

STRADA

GLASILLO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Talijanska kultura u Julijskoj Krajini

Tršćanski »Il Piccolo della Sera« od 14. februara donosi jedan članak o »progresivnom opadanju analfabetizma u Julijskoj Krajini i ostaloj Italiji«. Taj članak je potkrepljen statistikama, pa se iz njega vidi da je Julijanska Krajina po pismenosti na sedmom mjestu sa 12 posto nepismenih između 18 talijanskih pokrajina. Na prvom mjestu stoji Trentino-Adige (Južni Tirol) sa 2 posto, pa Pijemont (4 posto), Lombardija (5 posto), Ligurija (7 posto), Veneto (11 posto), pa Julijanska Krajina, dok je nepismenost u ostalim provincijama Italije mnogo veća. Tako na pr. Marche i Umbria 26 posto, Abruzzi 34 posto, Campania 35 posto, Puglia 39 posto, Sicilija 40 posto, Lucania 46 posto, Calabria ima čak 48 posto nepismenih. »Il Piccolo della Sera« oправdava nepismenost u srednjoj i južnoj Italiji dvama razlozima:

1. »Analphabetizam u svojoj najakutnijoj formi je žalostan ostatak iz doba prije narodnog ujedinjenja; to je nasljedstvo iz doba kada su vladali stranci.«

2. »Narod, a naročito narod iz pokrajina južne Italije održavali su u stanju inferiornosti slabih režimima, koji su vladali po sistemu klasnih privilegija, puštajući masu bez pouke.«

To su dva glavna uzroka, kaže »Il Piccolo della Sera«, radi kojih vlada u Italiji nepismenost.

Govoreći o postotku analfabetata u Julijanskoj Krajini kaže, da većina tih nepismenih otpada na selo u Istri »na pokrajinu koja je bila vrlo zanemarena pod austrijskom vlašću, i to na svim poljima: na ekonomskom kao i na kulturnome.«

Pisac tog članka ima potpuno pravo kada kaže da u Istri ima veći broj nepismenih nego u slovenskom dijelu Julijanske Krajine, jer na Slovence ne otpadaju možda ni 2-3 postotka, ali iznadaju krive zaključke kada kaže da je samo Austrija kriva za to. U Istri, kao u južnoj Italiji, i kao svuda na svijetu, isti uzroci stvaraju isto posljedice. A u Istri je školstvo potpadalo pod pokrajinsku vlast, a pokrajinom je vladala talijanska manjina radi toga što je bila favorizirana izbornim sistemom i drugim privilegijama. I ta nepismenost u Istri je nasljedstvo, isto kao i u južnoj Italiji, iz doba kada su Istrom vladali stranci, ali ti stranci u Istri nisu bili, u tom pitanju, Nijemci, već Talijani. Prema tome su predratni istarski Talijani krivi što u Istri ima velik broj nepismenih.

Jer Talijani su nastojali da naš narod ostane u inferiornom položaju, a to su htjeli iz istih onih razloga, koje se u »Piccolu« spominje za južnu Italiju. Jer Talijani su bili u tom slučaju stranci, budući da su bili manjina koja je upravljala, a u drugom redu, oni su bili više socijalne klase, razumljivo, nastojali su da seljaka, u ovom slučaju naš narod, održe u inferiornom položaju, kako bi mogli što duže da zadrže svoj povlašteni položaj. I jedino iz tih razloga ima u Istri više od 12 posto nepismenih.

Za to bi mogli navesti više dokaza. Doista bi bilo da se potvrdi na očajne borbe naših parlamentarnih zastupnika u Beču i pokrajinskih u Poreču, koji su svoj zastupnički rad bazirali u prvom redu na borbi za naše škole i naš jezik. Sjetimo se da je još 1885. bilo u Istri 155 razreda talijanske osnovne škole, dok smo mi imali samo 77 razreda, a u nekim od tih su podučavali popovi. Po broju stanovništva mi bi bili morali da imamo, u rezimiru sa Talijanicima, već tada 450 razreda.

Da to nije bila krivnja našega naroda u Istri, vidi se najbolje po tome, što se naš rod svuda borio za svoju školu, i kada je vido da povlaštena talijanska manjina neće da mu dozvoli škole, narod tada stvara »Družbu sv. Cirila i Metoda«. Kupi paru po paru, novčić po novčić, i u dvadeset godina stvara sam 42 Družbine škole. To je najbolji znak da je naš narod htio svoju školu, i da je htio pismenost, pa ono što je postigao nije dobio iz milosti, već je to stvorio sam, ili borbor ili svojim doprinosima.

Lijepi pregled odnosa naših i talijanskih škola u Istri dao je g. Fran Barbalić, u svojoj knjizi »Pučke škole u Istri« (Pula 1918). Tu se naš bolje vidi na koji način su Talijani bili povlašteni, i to ne samo po kvantitetu, već i kvalitetu. Jer dok je na pr. 39 posto Talijana u Istri (po službenoj učiteljici, mi smo imali samo 304 pokrajinskih učitelja, mi smo imali samo 304 pokrajinskih učitelja, premda smo imali za 20 posto više službeno priznatog stanovništva. Naše su škole bile radi toga prenarupe i slabije od talijanskih. Osim toga su oni imali 4 državna i 35 zasebnih učitelja dok smo mi imali samo 1 državni, a 64 zasebna učitelja. Mi koji smo bili siromašni morali smo da držimo 64 zasebna učitelja, a oni 35, ali tih njihovih 35 bilo je po Leginim školama, iako u svim zemljama povlaštena socijalna

U TRSTU JE ZAPLJENJENA FRANCUSKA ILUSTRACIJA

VELIKA FRANCUSKA REVJAJA O SLAVENSTVU JULIJSKE KRAJINE

FAŠISTIČKA ŠTAMPA BIJESNI ZBOG TOGA, ŠTO JE »L'ILLUSTRATION« REKLA, DA POD ITALIJOM IMA 600.000 JUGOSLAVENA

Trst, 26. februara 1935. — Posljednji broj francuske revije »L'illustration« izazvao je u Trstu pravu senzaciju zbog jednog članka, u kojem jedan glasoviti francuski publicista tvrdi, da u Julijanskoj Krajini živi 600.000 Jugoslavena, pod vrlo okrutnim fašističkim režimom. Po kavanama se je revija dva dana mnogo čitala i komentirala, naročito u krugovima Jugoslavena. Ali na jednom je francuska ilustracija nestala. Cenzura te naredila njezinu zaplijenju i agenti su je pokupili iz svih kavana, iz kioska i knjižara. Kad se je to dozvano, potraga je za tom revijom toš veća i nekoj klijoski orodali su nekoliko sakrivenih egzemplara vrlo skupo. Pogotovo je svratilo pažnju na francusku reviju i na uzroke zaplijene jedan članak ovdje sljedeći fašistički lista »Il Popolo di Trieste«, koj je grubo napada francusku ilustraciju i pisca g. Naudaua.

Taj je članak francuske revije izazvao fašistički bries Niže ni čudo. Tršćanski »Il Popolo di Trieste« piše o tome u svom broju od 24. februara. Uzrujava se strahovito, što je francuski publicista »nasi« jugoslavenskim iridentističkim agitatorima. »Popolo« piše:

»Naudeau je u glavnom gradu Slovenije došao u kontakt s vodećim krugovima i, naravno, izšao je s lubanjsko dobro nakrcanom fantazijama, nadama, utopijama i... slovenskim falsifikatima. Pisac te pruža dokumente ciframa, koje pruža svojim čitateljima o slovenskom dučanstvu.«

Sad se »Popolo« uzrujava što francuski publicista tvrdi, da pod Italijom ima 600.000 Jugoslavena i naročito je uvrijedjen time, što je u »Illustration« izšla geografska karta prema kojoj bi čak i Trst imao biti slovenski. »Popolo« kaže:

»Prema crtežu »Illustration« u Julijanskoj Krajini Talijani zauzimaju samo furlanske mazine, jedan rub obale oko Umaga i Rovinja, a sve ostalo je slovensko ili hrvatsko!«

»Popolo« nadalje ovako rezonira: »Očito je, da je francuski pisac zatečen u dobroj vieri i da se je aprofijital na njegovoj dobrohotnosti prama onome, kod koga je bio gost. Ali je isto tako očito, da je žurnalist propustio da učini svoju dužnost i da kontrolira informacije, koje je dobio u svrhu političke propagande, u ovom slučaju antitalijanske. Moguće je, da ona etnografska karta pribada onim bezbrojnim lažnim dokumentima, kojima je bila preplavljena engleska, francuska i američka štampa putem slavenskih komiteta u Ženevi, Londonu, Parizu i New Yorku u predvečerje i za vrijeme mirovne konferencije. Na takvim je lažnim dokumentima Wilson tretirao pitanje talijanskih neoslobodjenih provincija, a Clemenceau i Terdieu su na njima zasnavali svoje protivljenje prama svim legitimnim talijanskim traženjima.«

Značajno je nadalje ovo mjesto iz članka »Popolo«:

»Publikaciju u »Illustration« treba tim više žaliti, u koliko dolazi upravo u momentu, kad se Evropa upućuje polagano prama reviziji teritorijalnih klauzula mirovnih ugovora. Hrabri Slovenci pružaju ruke, tvrdeći, da u Julijanskoj Krajini postoji 600.000 Slavena od ukupnog broja prečasnica od 920.000 duša, učinivši od Trsta, Gorice, Pule, Rijeke, Poreča, Kopra, Pirana, Mila itd. itd. isto toliko slavenskih eradova! Kara u »Illustration« slaze se s onima kojima su još odvajnije lažne, a koje je vido 1913 Mario Alberti u Beogradu u tamošnjem Vojničkom serkulju, na

Nepismenos u južnoj Italiji je ostatak dominacije stranaca, kažu talijanski listovi. Prema tome čeka ta sudbinu nepismenosti u Julijanskoj Krajini. Stranci iz zemlje sa 48 posto nepismenih ne mogu širiti kulturu.

Les frontières de l'Autriche et de l'Italie traversant des zones de populations slovènes et croates.

Karta iz pariške »L'Illustration«

kojima su granice »Velike Srbije« dopirale na zapadu do Vidma. G. Naudeaua molimo, da se dokumentira bolje druzom zgodom, kad bude morao pisati o zemljama u granicama talijanskim. *

Citirali smo ovo što piše »Il Popolo di Trieste«, ali ne zato, da se upuštamo s tršćanskim listom u neku polemiku i da zanodujemo, da nas doista ima u Julijanskoj Krajini 600.000 (a možda i više!). Nemamo te namire, jer bi taj posao bio uzaludan. »Popolo« nam nikad ne bi priznalo da ima ovu pravu, kao što ne priznaje ni francuskim publicistima da je iznio točne cifre. »Popolo« i ne smije da nam dade to pravo, nego je nezgoda zadača upravo ta, da pojavia istinu o slavenstvu Julijanske Krajine. Zato ne ćemo s njim polemizirati. Kažemo samo usput, da u redakciji »Popolo« uza sve ovakvo pisanje vrlo dobro znaju, da ima 600.000. — Po neki put mora upravo »Popolo«, da upozorava na slavensku opasnost pred vratima Trsta... (Na primjer, kad piše o opadanju talijanskog tršćanskog stanovništva i porastu... slavenskog seljačkog stanovništva u provinciji...)

Hteli smo sami upozoriti na veliki učinak pisanja francuske ilustracije. Reakcija »Popolo« to najbolje dokazuje. Trebalо bi da se češće ovakvi glasovi u našu korist javljaju u međunarodnoj velikoj štampi. Treba tražiti veze sa stranim publicistima i treba ih upozoravati na jednu istinu, koja mora izbiti na svijetu dana i koju mora upoznati čitav svijet. Mi ne trebamo ništa da falsifikujemo i da dajemo neke izmišljene cifre — kako nam to imputira »Popolo« — treba samo da internacionale publiciste upozorimo da sami studiraju objektivna vreda, koja govore o našem problemu. Ako nisu korumpirani, ako žele doznati istinu i ako žele da se za nju zauzmu, oni moraju da konstatuju upravo ono što je konstatirao g. Naudeau. Žalimo sami, da u vitanje nije zašao i duble i da nije i o stanju Jugoslavena pod Italijom pisao opširnije. Možda će to jednom drgom zgodom učiniti? ...

Zabiljena »Illustration« u Trstu, o čemu nam u posljednji momenat javlja i Trsta, iako nam bolje dokazuje pravi učinak pisanja g. Naudeaua.

Ono što je vrijedilo za južnu Italiju, te vrijedi i za Istru. Isti uzroci i iste posljedice.

Postoji u tom pitanju još jedan paradoks. Poznato je da su u Julijanskoj Krajini »najbolje učitelji i najduševljeniji širitelji talijanske kulture« učitelji iz južne Italije. To su razni Sottosanti, De Cicco itd. To su ljudi iz krajeva gdje ima 48 posto nepismenih. Kako li će ti najekulturirani ljudi Italije širiti kulturu u našim krajevima, medju našim narodom, koji zna što je škola i pravljica — medju narodom gdje skoro ni nema nepismenih (slovenski dio Julijanske Krajine) i gdje je svaki seljak imao malu knjižnicu, dok mu je nisu ti novi »kulturni regeri« zapalili. Može li neki manje kulturan narod da vrši kulturnu misiju u narodu, koji stoji daleko iznad njega?

To što nije nigdje u svijetu moguće je moguće pod fašizmom u Italiji. Ali Italija je puno paradoksa, pa je i ta »kulturna« u Julijanskoj Krajini jedan od tih fašističkih paradoksa. Samo što paradoksalno stanje nisu pravilo, već iznimke. A iznimke su pravljene. Nadamo se da je i ta izimka u Julijanskoj Krajini kralka vijeka.

— (i. p.)

koje su osnivane po našim selima u svrhu italijanizacije. Kada bi se bio uzeo službeno razmjer, Talijani bi bili moralni imati 269 učitelja, a naših bi bilo moralno da bude 404.

Po tome se vidi kako su još pred samrat Talijani bili povlašteni u tome. Dakle: oni su krivi da je naš narod u Istri ostao nepismen u većoj mjeri nego narod u Gočićima.

Najmanje naših škola je bilo tamo gdje su Talijani jači, t. j. u zapadnoj Istri, jer su Talijani svim silama nastojali da određe svoje povlaštenje pozicije, koje su u krajnjim linijama postigli u Istri. A to je to da borba za škole i pravljica uopće imala i socijalni karakter, jer se izrabljivana klasa borila protiv izrabljivatelja.

U već citiranom članku se kaže da Istra pod fašističkim režimom napreduje brzim koracima u pismenosti i pravljici. Kažu da će analfabetizma nestati izumrećem starim generacijama. Mi to ne vjerujemo, već se bojimo da će biti obratno. Jer isti uzroci stvaraju i iste posljedice. Talijani su u Istri stranci, i Talijani su u povlaštena klasa. Ako u svim zemljama stranci stvaraju analfabetizam, stvorit će ga i u Istri, a

da naš narod u Istri postao bi opasan.

NAŠI NA POTI V AFRIKO

KAKO JE JULIJSKA KRAJINA SPREJELA MOBILIZACIJO

Ljubljana, 25 februarja 1935. — (Agis). Je že tako, da fašistična vlada v Italiji prav pridno skrbi, da ne postane življenje preveč enolično in dolgočasno in da drži ljudi, ki naj bi pričakovali cd nje čudežev ali česa sličnega, vedno navezane nase. Fašistični nasilni ustroj sam ne dovoljuje da bi smeli ljudje preveč misliti. Od prvih dni pa do danes jim je zato moral in tudi znal govoriti in govoriti, kopičiti programe in grmade obljud. Ce bi bila vsaka beseda, ki je bila s tem namenom spuščena med nje bomba, bi lahko bila danes Evropa brez gora, ena sama ravnina. Toda čas je potekal, besede so se zgubljale brez odmeva in ljudje so se nehalib ob novih navduševati. Kar je torej nekaj časa držalo pokonci pričakovanje, obljudljanje in govorjenje, je v kratkem času podrlo vedno bolj grozeče posmanjanje in nastajajoča lakota.

Italija je okupirala našo zemljo in obljudljala »osvobodit« še Dalmacijo (»altra sponda«). Iskala in lovila je zato z drugimi velesilami na Balkanu »rvatovnežje« in s tem delom zaposlila za več let sebe in javnost, ki je od te strani pričakovala obljudljano odrešenje. Toda to rvatovnežje je, kot zgleda, zgubila. Po tem neuspahu nad desetletnega dela se je torej morala obrniti drugam, kjer bi sama in kolikor mogoče brez ovir počenjala po mili volji.

Nenadoma skoro se ji je odprla — Afrika. Velesili sta ji tu pomagali in pustili »proste roke« za nekatere odskodnine, ki jih je morala Italija nuditi, med drugimi tudi iskreno priateljstvo svoji latinski sestri Francijici.

Kupčija je bila sklenjena in Italiji je le še bilo treba iti po blago, ki je bilo predmet te kupčije in si ga prisvojiti. Predmet te kupčije je postal Abesinija, stara fevdalna afriška država, ki še edina na afriškem kontinentu ni razdeljena med evropske države, zemlja z nad milijon kvadratnimi kilometri (tj. trikrat večja obsežnost kot razsežnost Italije), z okoli 11 milj. prebivalci. Na to je bilo treba sedaj italijansko ljudstvo primerno pripraviti in mu vlti pravega bojnega duha, ki se bo moral kmalu izkazati tudi z dejstvi in ne le z besedami.

Priprave so se pričele; kot navadno naprej z molitvijo:

»Dio nutrisci il mio moschetto della tua volontà. Fai aguzzo il mio sguardo e più sicuro il mio piede sui valichi sacri alla patria, sulle strade, sulle coste, sulle foreste e sulla quarta sponda (op. Afrika) che fu già di Roma. — (O Bog napolini mojo puško s svojo voljo. Daj mi bister pogled in trdno nogu po svetih prehodih domovine, po cestah, po obalah, po gozdovih in na četrti obali, ki je že bila nekoč rimska).

Ta molitev je šla med narod. Ko so bile še druge ovire s pogodbami odstranjene, pa so se pričeli naenkrat pojavitati na abesinsko-italijanski meji incidenti, pokolji in nastal je spor med obema državama. Padlo je nekaj italijanskih vojakov, ki jih je bilo treba maščevati, meje so postale naenkrat sporne in treba jih je »zakonito popraviti«, in še mnogo drugih »nacionalnih interesov« je prišlo naenkrat v veliko nevarnost. Vse to je torej zahtevalo, da se prične s postopno »mirno penetracijo« v Afriku, kjer si mora Italija utrditi položaj.

Tako je zaposlil fašizem v prvi vrsti vso svojo, pa tudi drugo javnost z novimi, a sedaj kot zgleda v resnici pomembnimi dogodki in načrti. Pod vtiči tege dogajanja in v pričakovanju razvoja stoji danes napeto bolj kot pri vseh drugih fašističnih akcijah, čeprav so nosile bojno ime »battaglia«, in z neprkrito skrbjo vse ljudstvo — zlasti naše. Faš. časopis se mnogo peča s tem. Toda velike nejasnosti in nasprotja, ki se dajo često razbrati od vrste do vrste, zastirajo pravi pogled vsem in to vprašanje. Eno pa je, česar se ni dalo prikriti in kar je vsem znano:

Iz Messine, Napolija in drugod odhajajo dan na dan parniki s četami vojakov v polni bojni opremi; dalje niso mogli prikriti, da morajo vedno novi mladeniči z domov v kasarne in od tu dalje na »mejo ogrožene domovine«.

Tega ljudstvu ne morejo prikriti, klub naporom, da bi spravili vse svoje vojaštvo, artillerijo, tanke in druge čim bolj neopačeno preko morja.

Vse ljudstvo v Italiji se je torej znašlo pred novimi dogodki in dejstvi, ki lahko bistveno vplivajo na njegovo mentalitet in na nadaljnji razvoj. Važno je zato, da pogledamo na posamezne podrobnosti, ki so se v zadnjem času v zvesti z abesinskim sporom odigrale pri nas, med našim ljudstvom.

Vesti, ki prihajajo v teh dneh, ki si sicer med seboj često nasprotujejo in si je iz njih le težko predociti dejanski položaj, poročajo zlasti o mobilizaciji naših fantov, kar pomeni za naše ljudstvo eden največjih udarcev, kar mu jih je prizadel fašizem, posebno še če pomicljivo, da se bodo morali najbrže klati za tujer interese z ljudstvom, ki jim ni nič zaleda storilo.

Vest o sporu je padla med naše ljudi nenadoma, saj prej niso nikoli govorili o tem vprašanju. Fašistično časopisje, ki obravnavata mednarodne dogodke po diktatu in receptu svoje vlade, ni tudi o tem prej pisalo. Pri nas pa še poleg tega zelo malo ljudi čita italijanske časopise, ker večina ne razume laščine. Zato je vse življenje in gledanje odvisno bolj od dogodkov, ki se odigravajo in jih sami doživljajo ter od govorice, ki je širilo.

Res! Kmalu so se pričeli oglašati od hiše do hiše karabineri in izročali so pozive mladeničem, da se morajo v dočasno zelo kratkem roku zglasiti pri vojaških oblasteh, katerim so prideljeni. Ko so izročili poziv, so navadno odšli. Toda to je trajalo le nekaj dni.

Nikjer, niti med Italijani samimi, kaj šele pri nas, ni bilo videti navdušenja in obstoja je bojazen, da se bodo posamezniki skušali odtegniti tej nedanljivih neljubi vojaški službi. Zato so ubrali drugo pot in kmalu so se takemu izročanju pozivov karabinerjem pridružili še milicniki in ti so pozvane kratkomalo odpeljali z doma, z dela ali kjer so jih dobili, često tudi tako, da se niti niso mogli pripraviti na odhod.

Pozivi si sledo da danes pologama in niso bili do sedaj še nikjer vpoklicani celi letniki hkrat pod orožje. Zdaj je poklican eden, zdaj drugi iz vasi in nato zopet po več skupaj. Dobro so se zavedali in preračunali, da bi nedanljiv mobilizacijski ukaz in poziv preveč razburil ljudstvo in to ne le pri nas, ampak zlasti Italijane same. Tako so ubrali drugo bolj zahrbino in navidez bolj varno pot pri mobiliziranju. Teško je danes ugotoviti, kateri letniki so bili pozvani.

Iz dosedanjih pozivov lahko razvidimo le, da niso klicali po posameznih letnikih, ker so med mobilizanci posamezniki celo letnika 1906, dalje 1913, ter vmesnih.

Opaža pa se, da kličejo v prvi vrsti one, ki so prideljeni raznim tehničkim četam (genio). Glavno borbo, kot se nagaša, naj bi prevzeli nase fašistični prostovoljci in fašistična milica. Toda zgleda, da so tisoči takoj zvanih prostovoljcev iz vrst fašistične milice namejeni in poslani bolj za ono službo, ki jim je že prirojena in bolj blizu kot vojni, to je policijska in priganjaška. Teško je namreč danes predpostavljati, da bo šla italijanska mladina sama in prostovoljno v bojni ogenj in ga tudi vdržala, klub tehnični izpopolnjenosti. Treba je bilo zato posebej preskrbeti in se že vnaprej predvsem zavarovati.

Tako lahko iz tega danes razberemo, da se naši fantje poslani v prvi vrsti na težko delo, na gradnjo cest in poti ter drugih vojaških naprav, s čemer naj bi pripravili pot nasilnemu prodiranju, pri katerem bi morali še vrhu vsega v prve bojne vrste med dva ognja: pred seboj — sovražnika — za seboj fašistično milico.

Obmejni in drugi naši kraji, kjer so bile kake vojaške naprave in zgradbe pa doživljajo nedanljivo spremembo in opaža se neka posebna živahnost. To da opaža se polpolnoma nasprotno gibanje kot do sedaj in kar je čudno se vrši vse tako, da lahko vsak vsaj od daleč opazuje in vidi, kaj so znosili do sedaj v luknje, ki so jih gradili s tako mrzlico. Avtomobili odvajažajo in na kolodvorih se kopijoči ogromne zaloge blaga, raznih zabojev, municije, orožja, zlasti pa konzerviranih hrani. Vse to sedaj odvajažajo, kakor da je naenkrat zginila na tej strani nevarnost, ki so jo toliko let videli in kjer so tako pridno gojili svoj prirojeni strah pred njo. Vsekakor naši ljudje z zanimanjem spremljajo to počenjanje.

Fašisti, ki žive v naših krajih vidijo v večini v teh dogodkih veliko ducejevo junashvo in skrb, ki ne dovoli, da bi ostal niti en Italijan nemaščeven. S ponosom rezo na vse in so prepričani na zmago, na povečanje svoje domovine in na veliko slavo, ki bo v zvezzi s tem. Toda niso vsi taki. Marsikdo tudi ne more prikriti skrbi, ki ga mučijo. Vendar pa je vsa pozornost javnosti obrnjena v to vprašanje.

Vse govori o vojni in zlasti se ta govorica širi med našim ljudstvom, ki živi v vednem pričakovanju neke rešitve iz tega nenačavnega in nemogočega položaja.

Zato ni čudno, če upa, da bo ravno ta konflikt važen za nadaljnji razvoj in vsaj delno poboljšanje razmer. Boji pa se novih grozot, ki bi jih prinesla nova vojna zavedajoč se, da bo moralo velik del žrtv prenašati samo. Tudi italijansko ljudstvo, ki je pahnjeno v največjo bedo si želi rešitve, čeprav si ne želi vojne. Fašizem pa, klub vsemu zlasti sedaj ko je gospodarsko popolnoma uničil svoje in naše ljudstvo, mu odvzel vse pravice in ga spravil na beraško palico hodi okoli kakor rjoveč lev in išče koga bi požril, išče rešitve iz zagate v katero je zašel, pa četudi bi bila ta rešitev v novi vojni, v novih ljudskih žrtvah in bremenih.

(ž.)

Kako talijanski narod prima ral u Abesiniji

Informacije antifašističke štampe

O tome kako je talijanski narod prišel Mussoliniju namjeru da povede rat s Abesinijom pišu talijanski antifašistički listovi, ki se izlaze v inostranstvu v dopisima iz raznih krajev Italije.

Tako »Giustizia e Liberta« poznati pariški tijednik donosi pismo iz Rima, u kojem kaže, da je učinak na talijanski narod sličan onome učinku, koji osjeti cijev, kad čuje da mu se izriče osuda poslije jednog dugog procesa. Taj je čovjek kroz dugi niz dana, dok je tražao proces, dok su se držali govor protiv njega i u njegov prilog, postao savši tup za sve, ali ipak kad čuje osudu, ma kakva bila, njemu je lakše, jer je ipak sve svršilo. Nema neke naročite reakcije na mobilizaciju, ali danas se rasploženje u Italiji in ne mjeri po onome što ljudi »kažu«. Atmosfera, koja danas vlada to je ona ista atmosfera, kao u predvečerje pred neka velika streljanja. Ali i ako ljudi mnogo ne govorile, cno su ipak vrlo značajni njihovi pogledi kad se susreću, kao da sve jedan drugome postavlja neko pitanje, koje se boji izreći. Nema nikakvih vanjskih izražaja, nekog uzbudjenja. Led, tišina, kao u grobu. Rim je sav poplavljen uniformama. Nemože se zamisliti, da bi ovih dana mogao narod prirediti neku demonstraciju na ulici, toliko je sve »ao u nekom opsadnom stanju, ali ipak dobiva se dojam, da bi sve eksplodiralo, kad bi se zapalila jedna sama iskra. List kaže: »Se scoppia una scintilla, va tutto in aria.« Svi osjećaju da bi se moglo nešto grozna dogoditi onoga dana, kad bukne rat u Africi. Što će to biti, to neznaju ni prijatelji ni neprijatelji režima zapravo, ali se tome nadaju i jedni i drugi.

GLASOVI O NEMIRIMA U RAZNIM KRAJEVIMA ITALIJE

U Rimu nema nikakvih pobuna ili antifašističkih demonstracija, piše »Giustizia e Liberta«, ali u svom dopisu iz Rima ipak kaže, da stizavaju glasovi o nemirima iz Sicilije i Toskane, da se mnogo govori o bježanju vojnih obveznika preko granice itd. Govori se takodjer, da je Mussolini odlučio da udje u rat samo zato da pokaže svoju energiju i svoj prestiž pred nekoj njegovim drugovima, koji su kandidati na mjesto Ducea. Medju tima se spominju general Caviglia, Federzoni, pa Balbo i Bottai. To se potvrđuje i time, što je u posljednje vrijeme bilo doista mnogo rovarenja protiv Mussolinija u redovima crnih koji su mu ranije bili najbliži. Mnogo se bune mlađi, pa zatim oni, koji smatraju, da nisu zadovoljene njihove zasluge, a i medju pristašama korporativnog sistema ima mnogo njih, koji prigovaraju Mussoliniju, da je on krvito se korporacije ne mogu ostaniti, ma da se o njima tako mnogo piše. Govori se, da bi pobedom u Africi Mussolini htio da pokaže svu svoju veličinu. S druge strane govori se opet da je Mussolini poslao u Afriku velike mase milicije da se riješi opasnih elemenata, koji su se sve više bunili zbog mizerije. Takve glasove bježiči dopisnik pariškog antifašističkog lista iz Rima. Možda i nije sve točno, ali je karakteristično što se sve misli i govori u Italiji.

NAROD JE VEOMA NEPOVJERLJIV PRAMA OBAVJEŠTENJIMA TALIJANSKE ŠTAMPE I VJERUJE U — PORAZ

»Giustizia e Liberta« kaže i ovo u dopisu iz Milana: Javnost ne vjeruje ničemu što fašistička štampa javlja, jer se svaki dan uvjerava, da je stvarnost drugčija nego što ta štampa piše. Uza sve to, da su već obavljeni prvi transporti za Afriku, velika većina talijanskog pučanstva ne može da se rezignira s idejom afričke avanture. Srednji Talijani mjeri svu opasnost tega prema onome što se dogodilo 1896 kod Adue, on vidi, da će biti vrlo teška borba na onom strašnom teritoriju, protiv jednog ratničkog naroda, koji je spreman da svim silama brani svoju slobodu. Da bi poddarili takve bojazni talijanskog naroda pomogli su i fašistički listovi, objavljivajući informacije i fotografije, koje prikazuju ratnu sposobnost Abesinije. Svaki Talijan danas je uvjeren, da je Abesinija opasna za Italiju i svaku vjeruje, da će Italija tamo doživjeti slom. Narod se pita što će na Mussolinije namjere Društvo naroda, što će kazati Francuska i Engleska. Izgleda kao da Mussolini ne bi postojao, nego kao da bi Italija imala parlamentarni režim, pa da bi parlament bio u Londonu, a da bi odgovorni ministri za Italiju John Simon i Flandin.

Talijansko-abesinski spor

još je uvijek u sladiju napetosti. Pregovori, koji se vode u Rimu i Addis Abebi izmedju predstavnika Italije i Abesinije, uči su veliki upisi Engleske i Francuske na Abesiniju, ne donose nikakvih rezultata. U internacionalnoj štampi izlaze dodušne vesti, da su se Talijani i Abesini sporazumeli načelno o osnivanju neke neutralne zone. Ali te vesti, koje su stare več pet dana, niso potvrdila ni talijanska ni abesinska vlada. Naprotiv, po užurbanoj mobilizaciji talijanske vojske i velikim transportima za Afriku moramo zaključiti, da Italija ne očekuje i ne želi mirno rješenje sporu, nego da je sasvim odlučila da ratuje. Zašto bi inače bacala milične za mobilizaciju i transport. To je sve strahovito skupo. A na koncu, danas bi več bila i velika sramota za Italiju, kad postlige tolike buke rata ne bi bilo. Blize smo, dakle, ratu nego miru.

I po pisanju fašističke štampi i po službenim komunikacijama talijanske vlade to se može naslutiti. Veliko fašističko vijeće datalo je Mussoliniju punomoč da može predati Abesiniji ultimatum, kad mu se to učini potrebnum.

A i na eventualne zapletaje u Evropi Mussolini misli. U jednom službenom komunikatu od 26. o. m. izražene su pomisli na mogućnost zapletaja u Evropi. Rečeno je u tom komunikatu, da se uza sve to što Italija mora slati veliku vojsku u Afriku, ona ne boji niti rata u Evropi. Komunikate kaže medju ostalim i ovo:

»Imajući u vidu mogućnost eventualnih komplikacija i uvezvi u obzir novi fašistički zakon, prema kojemu se vojna obvezna prštrije od 18 do 55 godine, Italija može mobilizirati 37 godišnjih s celokupnem efektivom od 7 do 8 milijuna ljudi. Godište 1914 biti će pozvano na vojnu vježbu u normalnom vremenu, a to će reći za vrlo kratko vrijeme. Ministarstvo vojske svakodnevno prima molbe dobrotoljaca te se o njima vodi računa.«

Italija se, dakle, prijeti, da će podići vojsku od 8 milijuna ljudi. (Istoga dana jačili su talijanski listovi da Italija ima samo bašta 3 i pol milijuna...).

Ali niko se suviše ne plaši talijanskih predava, a najmanje Abesinija. Ona želi mirno rješenje sporu i zove u pomoč Društvo naroda, koja se doduši ne javlja. No, ako joj niko ne pomogne da spasi čast i mir, ona će uči i u rat. I Abesinija spremna volju.

Otpovnik poslava abesinskog poslanstva u Rimu Ajework da je rimskom dopisniku londonskog »Manchester Guardian« izjavu u kojoj je naglasio da Abesinija mora braniti svoju sramotu i da ne smije pokrenuti pred pretnjama Italije.

Abesinska vojska je „strašna“

Francuski oficir g. Arion bio je više godina instruktor abesinske vojske. On je izjavio štampi o ratnoj sposobnosti Abesinije ovo:

„Nije pretjerano ako kažem da bi car mogao da raspolaze sa 2 milijuna ljudi. I to, moram dodati, oko 2 milijuna ljudi veoma snažnih i okretnih, koji mogu više dana da marširaju po pedeset kilometara dnevno, a pri tom mogu da se hrane samo pečenim sjemenjem, da veoma vješto organizuju zasjede. To bi, drugim riječima, bila jedna neobično strašna vojska. Talijani su u vojnom pogledu izvršili ogroman posao. Ali ako dodje do oružanog sukoba, oni bi morali razviti sve svoje mogućnosti, jer u toj zemlji i sama priroda bila bi njihov najgori protivnik. Zamislite samo da je u toj ogromnoj pustoj stepi, koja se zove Dildžiga, a u kojoj bi se vodile borbe, dnevna temperatura od 60 stupnjeva sasvim normalna stvar. Noći su malo svježije i temperatura padne do 40 stupnjeva iznad nule... Željeti je da se sadašnji sukob završi prijateljskim sporazumom. Ako dodje do rata, ne treba zaboraviti da su negusovi vojnici veoma izdržljivi i da malo zahtjevaju. Novac im nije potreban (a i šta bi mogli raditi sa njim?). Ne treba im ni obuća, jer kod njih su skoro samo oficiri obuveni.“

JAPAN STOJI IZA ABESINIE

Poznato je, da je posljednjih godina Japan vršio veliki trgovачki i vojnički upliv u Abesiniji. Iako Velika Britanija i Francuska gledaju, eventualno, s mirem na talijanske namjere, Japanu te namjere nisu drage. On je spremjan da diplomatski i vojnički podupre Abesiniju. Medjunarodna štampa donosi članke, u kojima govori o utjecaju Japana na Abesiniju, pa čak i talijanska štampa registrira, s tendencijom, te članke. Japan je već ulazio svoj protest u Rimu zbog ratnih namjera u Abesiniji.

Poznato je da je japanski ambasador u Rimu Sugimura prilikom svoje posjeti od prije nekoliko dana u talijanskom ministarstvu spoljnih poslova dao jednu izjavu u vrlo odlučnom tonu: da će svaka sila koja bi pokušala da prisvoji koji dio Abesinije pri tome naći na najoštiriji otpor Japana. To se tumači tako, da bi Japan mogao da istupi otvoreno i vojnički u eventualnom ratu.

Strašni general Graziani, komandant talijanske ekspedicije

Za komandanta vojske, koja je upućena na Abesiniju postavljen je glasoviti general Rodolfo Graziani, koji je prije nekoliko godina, kao pomoćnik ondašnjeg guvernera Tripolitanije maršala Badolia, rukovodio vojnim operacijama protiv pobunjenih senuskih plemena u Tripolitaniji. On je ušao u historiju talijanskih kolonijalnih osvajanja kao najokrutniji neprijatelj i mučitelj urednika. On je vodio duge borbe s urednicima u Cirenaici i izvršio strašne pokolje o kojima je bez stida napisao jezive memoare. Tim povodom neće biti bez interesa ovi značajni detalji iz kronike o ugušivanju pobuna u Cirenaici.

U Cirenaici je samo u vojne svrhe od 1923 do 1931, za ugušenja stalnih buna urođenika, potrošeno 4 milijarde lira... Samo za ugušivanje pobuna! A i mnogo ljudskih života je palo. U osam godina samo oficira 400! A o prostim vojnicima statistike i ne govore. To u doba »mira«, u osvojenoj zemlji, da se svalda 500 beduina Omar-el-Muktara. A što se može dogoditi u Abesiniji... Ne ide li Italija u opasnu avanturu?

Petkom i svetkom priredjuj „JAJNINE“.

Prikladne su za svaki umak. — Mogu se prirediti s isjeckanim ostacima pečenke, sa salatom, pa saljem, ili kao prilog posnoj juhi i juhi od mesa. Jajnine čine svako jelo ukusnijim.

ITALIJA ŽELI SPOJITI ERITREJU I SOMALIJU

»Daily Mail« londonski list piše, da bi vojne operacije koje bi Italija eventualno mogla da preduzme imale također za cilj da se okupacijom izvjesnih pograničnih dijelova Abesinije uspostavi teritorijalna veza talijanske Eritreje sa talijanskim Somalijom.

Major von Rickmers njemački vojni stručnjak je mišljenja, da će Italija pokušati ofenzivu na dvije fronte: sa granice Somalija kao i na krajnjem istočnom dijelu eritrejske granice. Ofenziva na granici Somalija imat će po mišljenju majora Rickmersa drugorazrednu važnost: vezivat će dio abesinskog vojnog snaga u prvom redu, a u drugom redu terenske prilike i tu su relativno povoljne za operacije napadača — moguća su zaista osvajanja istina velikih, premda neplodnih zona. Glavni udar će ipak uslijediti iz Eritreje. Tu se — tek dvjesti kilometara od abesinsko-eritrejske granice — na početku gorovitih krajeva mogu očekivati odlučni bojevi.

ITALIJA ĆE DOŽIVJETI TEŽAK PORAZ, UDE LI DOISTA U RAT S ABESINIJOM

VOJNA SPREMA ABESINIE

Vojna sprema Abesinije razlikuje se znatno od spreme koju je imala prije četrdeset godina kada je prvi put kod Adue tukla Talijane. Ona je svakako bolja nego što je bila i prije dvije tri godine. Za posljedne dvije godine učinjeno je mnogo u pogledu naoružavanja. Prije svega, vojska je izvježbana za moderno rotovanje kakvo se može pretpostaviti u jednom sukobu sa Italijom ili kojom drugom kolonijalnom državom. Zatim, nabavljen je velik broj pušaka. Do prije deset godina država, skoro nije ni imala pušaka, nego je svaki ratnik imao svoju pušku. Danas Abesinija, koliko se zna, raspolaže sa oko pola milijuna državnih pušaka. Osim toga ima oko 300 mitraljeza i oko 150 topova. Prošle godine imala je oko deset aeroplana ali je više nego sigurno da se taj broj već utrostručio. Izvjesne pošiljke iz inostranstva nije bilo moguće kontrolisati iako je sve to moralo da ide jedinom željezničkom linijom Džibut-Adis Abeba, koja se nalazi u rukama francuskog kapitala.

Vojni stručnjaci računaju da je odbrambena snaga Abesinije mnogo povoljnija nego što se u početku sukoba sa Italijom mislio. Prije svega uzima se kao povoljna okolnost unutrašnje stišavanje u zemlji. Još do prije dvije godine u zemlji su bile stalne bune, koje su izazvali stranci preko nezadovoljnih lokalnih glavara. Centralna vlada je uvođenjem moderne policije i davanjem izvjesnih autonomija učinila ih sada bezopasnijim.

Kao druga povoljna okolnost ističu se klimatske i terenske osobine Abesinije. Velik dio zemlje je planinski. Izvjesne oblasti su otsječene od ostalog svijeta liticama i neprohodnim dolinama. Te oblasti je lako braniti. Primjena najnovijih vojničkih tehničkih sredstava pri eventualnom pohodu protiv Abesinije ne dolazi u obzir, izuzev možda u pograničnim predjelima na jugu. Ni tank ni aeroplani nisu u stanju ništa da učini odbrani velikog dijela Abesinije. Tu dolazi u obzir samo živ čovjek koji treba da osvaja stopu po stopu.

Abesinija je u stanju da mobilizise oko 750.000 dobro naoružanih vojnika i oko 300 hiljada rezervista. Pitanje je da li bi Italija bila u stanju da upotrebi protiv Abesinije toliku vojsku.

I sam talijanski list »Azione Coloniale« mora da prizna jaku vojnu snagu Abesinije. Jedan brigadni general talijanske vojske piše u jednom članku o abesinskoj vojsci i ovo:

„Ipak se u Italiji ne potcenjuje značaj

ABESINCI ĆE ZA SVOJU ZEMLJU DATI POSLJEDNU KAP KRVI

Izjava jednog Abesinca

U Sarajevu živi jedini abesinski državljanin u našoj državi Mangstu Sanvatu, student jevrejske teologije. On je izjavio dopisniku beogradskog »Vremena« i ovo:

„Moja je otadžbina već izgubila izvještaj dio svoje teritorije, kaže gosp. Sanvat. Ali treba znati svi ti gubitci nisu posljedica pobjeda sa mačem u ruci. Bože sačuvaj! Nama su sa periferije zemlje, uzimali po neko parče ali na lukavstvo i prevaru, sve nekim diplomatskim smicalicama. Sa puškom u ruci ne navaljuju na nas naši dušmani. Oni se privlače nama sa nekim paktovima i blokovima i bez krvi traže profit.“

G. Sanvatu ne vjeruje da će oružani sukob rđavu ispasti po Abesiniju. — G. Sanvatu gleda na ovu situaciju sa optimizmom.

„Abesinija nije bila nikad u ropstvu, a Abesinija najmanje strahuje od Italijana, zna često da kaže mladi Abesinac.“

„Vrlo su značajna saopćenja g. Mangstu Sanvatu o ratničkom duhu Abesinaca, ljudi koji mahom jedu sirovo meso. Dijete, kad se rodi, uz koljevku, nadar, dobije oružje. Dječak, kad prohoda, već nekako rukuje oružjem, a u ranoj mlađestvi svaki je Abesinac odličan

strelac. Ma da ogroman dio stanovništva obraduje zemlju, ratnički duh ne opada, nego je u ovoj bogatoj zemlji raspoloženje uvijek takvo kao da je nastavaju samo profesionalni ratnici. — Regularna vojska nije bogzna kako brojna, ali ona je i posve suvišna, jer je sav narod odgojen u ratničkom duhu. O ovim militarističkim predispozicijama lijepo kaže g. Sanvatu:“

„Niko ne može vjerovati kolika je kulminacija oduševljenja kada se razglaši da Abesinija gazi u rat. Ljudi sanjavaju cij život o ratu i njegovim junastvima i kada se pročuje da »kralj kraljeva« zove na oružje, radost i razdražljnost je bezmjerna u cijeloj zemlji. — Pjesme i igre traju dugo, pale se vatreni od veselja, a mlađi se ottimaju da što prije podiju u boj.“

U koliko je mjeri Abesinija ratnička zemlja pokazuje najbolje činjenice da Abesinci, kao narodne blagdane, slave samo velike ratničke uspjehe. Najveći praznik je dan proljetne pobjede na Talijanima, pobjedu kod Adue, gdje su Abesinci katastrofalno porazili Talijane. — Mi znamo Talijane najbolje. Ne vjerujem da bi Talijani smjeli zaći u naša brda. Ne žive u njima ljudi, ali — po potrebi i divlja plemena izgrizla bi one, koji nasrću na našu slobodu.“

Abesinski vojnici

BIT ĆE MOBILIZIRANO OKO ČETVRT MILIJUNA VOJNIKA

Fašistički službeni krugovi ne odgovaraju na pitanja inozemnih novinara koliko je vojnika do sada mobilizirano i odaslano u istočnu Afriku.

„S druge strane, treba voditi računa i o tome da jedna vojska, kao što je abesinska, čak i u slučaju potpunog poraza može uvijek ponovo da uskrse i da otpočne borbu.“

To su važne karakteristike abesinske vojske.

Poznati američki novinar H. Mils, dopisnik za Srednju Evropu jedne velike agencije, koji je živio u Abesiniji kaže o vojnoj snazi Abesinije ovo:

„Ja lično ne vjerujem da može izbiti rat između Italije i Abesinije. Italija će, u svakom slučaju, dobro promisliti prije nego što bude preduzeta jedan takav smion korak. Pored činjenice da bi jedan takav rat, pod uslovima koji tamo postoje, bio vrlo skup, sanse na konačan uspjeh vrlo su sumnjuive. Ma da ratna sprema abesinske vojske nije na modernoj visini, abesinski vojnici su poznati po svojoj hrabrosti i ratništvu. Nemaju tankova niti su pak spremni za kemijski rat. Međutim, tankovi, pa i kemijsko oružje mogu imati malo učinka u jednoj zemlji kakva je Abesinija. Italija će biti prinudjena na gerilski rat, koji je vrlo opasan. Afrička klima je još jedan faktor koji može da ide na štetu Italije. Svi vojni stručnjaci se slažu u tome da bi jedan talijansko-etiopski rat bio pun opasnosti, i da bi Italiji trebalo vrlo mnogo vremena da cvojii ili »umiri« Abesiniju. Abesinci su ratnici od rodjenja. Oni rukuju puškom od svoje rane mlađosti. U stvari, muničija pretstavlja već kupovnu moć od novca. Kad polaze u boj oni viču svoje ratničke poklike sa tolikim zanosom i divljaštvom da mogu da zaplaše mnoge evropske vojnike. Njihov divljački izgled i ratobornost mogu da uliju strah mnogima. Za jednog Abesinca smrt ne znači apsolutno ništa. Odlični konjanici, oni jure u boji neodoljivim plećetom. Njihova krvosudnost može se još objasniti i time što Abesinci jedu samo sirovo meso.“

Talijanska teška industrija dobila je nove narudžbe, sve tvornice oružja i ratnog materijala već su prošle godine povećale proizvodnju, a sada je njihov kapacitet iskoriscen do maksimuma. Radnici u ovim tvornicama rade u turnusima dan i noć.

Švicarski listovi, osobito lievičarski, javljaju i poslije talijanskog demantira vijest o koncentriranju talijanskih četa na granici Austrije. Tvrđi se da je u zoni kod Bozena i Udina koncentrirano 120.000 talijanskih vojnika i milicionera. Mobilizirani rezervisti gavinanske divizije, koji su koncentrirani u Firenci, šalje se ne samo u Afriku i već i na granicu kod Brennera. Isto tako ovih dana je osma alpinska pukovnija iz Milana poslana u Meran.

Pozvano je pod oružje nekoliko godišta, a ne samo jedno kako javlja fašistička stampa

Mi smo već javili, da je pozvano čitavih šest godišta, od 1908—1913, a ne samo 1911 kako javlja službeni komunikat talijanske vlade. To potvrđuje i »Giustizia e Libertà« u svom dopisu iz Milana, gdje kaže da je pozvano mnogo godišta i da se mobilizacija svakim danom proširuje. Naročito je pozvano mnogo oficira, pa je to znak, da će se mobilizirati možda i sva ona godišta, koja uopće dolaze u obzir za rat. Ovih dana pozvani su mnogi kapetani rođeni godina 1894, 95 i 96. Pozvani su mnogi liječnici, primarijus bolnica itd. Očito je da se spremi veliki i ozbiljan rat.

GENERAL GRAZIANI NEMA NAJBOLJE MIŠLJENJE O SVOJOJ VOJSKI

ON SAM TVRDI DA SU URODJENICI BOLJI VOJNICI, NEGO — EVROPLJANI

Interesantno stanovište zastupa general Graziani, vrhovni vojnički zapovjednik svih talijanskih kopnenih snaga u istočnoj Africi. Njega smatraju jednim od najupućenijih ljudi u stvarima talijanskih kolonija. Talijanske novine kažu, da je general Graziani mnogo puta rekao, da bi on uvjek više volio imati afričke trupe pod svojim vodstvom od Evropejaca (Talijana!), jer da su Evropejci vrlo skupi, i da traže previše, u pogledu ishrane i ostalog za život, a pri tome su znatno manje otporni (?) od afričkih četa. Dalje pišu, da general Graziani nije veliki prijatelj evropskih trupa u Africi, jer da su one i suviše glomazne, zahtjevajući cijeli komplikiran aparat snabdjevanja i podržavanja, što u stvari oteščava izvajanje operacija, a naročito onemogućuje vodjenje ratova iz zasjede i guerilskih ratova.

Graziani se osim toga žali na visoku cijenu koju mora plaćati talijanska vlada za transportiranje trupa iz Europe za Afriku, a naročito na one isplate, koje mora Italija vršiti u stranim devizama. Velike takse za prolaz kroz Sueski kanal iznose čak 25 zlatnih franaka za svakog vojnika, koji prodje na parobrodu kroz Sueski kanal, a da i ne govorimo o visokim pristojbama nad teretom, a naročito nad ratnim materijalom! Zato sve to treba plaćati u zlatu. Ovaj veliki ratni podvig Italije već sada stoji mnogo novaca... To priznaje čak i general Graziani!

ITALIJA NIJE PRIVREDNO SPOSOBNA ZA RAT

UZA SVE ZAKLJUČKE VRHNOVNE OBRAMBENOG VJEĆA

Ovih dana kad je Italija zabranila uvoz stranih proizvoda dogodilo se još nešto. Što može biti i u vezi s tom zabranom uvoza.

Dne 20. o. m. održana je peta sjednica vrhnovnog talijanskog obrambenog vijeća, kojemu je predsedao sam Mussolini. Izdan je javnosti komunikat, u kojem se saopćava da je sada Italija potpuno opskrbljena svim potrebnim materijalom za slučaj rata, te opisuje sve poduzeće mire sa strane fašističke stranke u poslednjih 12 godina. Mussolini tvrdi, da je sada Italija potpuno neovisna od inostranstva u pogledu ishrane, osim mesa, te još dodaje, da bi u slučaju rata i nacionalne nužde čak mogla u dovoljnim količinama proizvoditi i naivitale sировине, kao što su željezo, olovo, aluminij i cink. U poslednju ugla, izveštaj tvrdi, da se Italija nuda oslobođeni inostranog uvoza time, što misli i dalje provoditi elektrifikaciju svojih železnica i što više iskorističi svoju vodenu snagu pretvarajući je u električnu energiju. Tvrdi se nadalje, da ima nekog uglja u dovoljnim količinama. Izveštaj završava sa izjavom, da se talijanska tekstilna industrija iz dana u dan sve više i više afirmaže u nacionalnoj potrošnji, te da je na putu da postane posve samostalna, zahvaljujući stalno dovećavanoj zalihi kopnja.

Talijanska štampa, povodom tog komunikata, piše, da je Italija dakle i s te strane potpuno spremna za rat i da je privredna strana rata nimalo ne zabrinjuje. Ali izveda, da je taj komunikat izdan s namerom, da se zavarava talijanski narod i svjet. Stanje je sasvim drugačije. Kakvo je stanje to vidimo i iz nekih objektivnih članaka internacionalne štampe, koja vrlo kritički gleda na stanje privrede u Italiji, naročito s obzirom na potrebe za rat. Donosimo jedan takav nemacki glas umjesto našeg komentara.

Nemacki list »Deutsche Allgemeine Zeitung« od 23. februara donosi povodom izjave fašističke Vrhovne obrambene komisije o privrednoj autarhiji Italije slijedeći članak:

»Uznemirenost u talijanskim privrednim kružovima, koja se osjeća od početka vojnih demonstracija, nije niukoliko umanjena izjavom Vrhovne fašističke obrambene komisije o privrednoj samostalnosti Italije.

Prema posljednjim vijestima, ekonomski nemir, koji se između ostaloza osjeća i u stabiljenju lire na burzama, dobio je samo nove podloge.

Poznata je istina, da je za vodjenje rata, makar i kolonijalnog, potreban novac, i da već i sama opasnost rata povećava ekonomsku uznemirenost. Mobilizacija obrambene snage jednoga naroda znači danas više no ikada u najmanju ruku psihošku vrobu sposobnosti i samouverenja pojedine nacionalne privrede. U svjetskom ratu su sve velike sile imale prilike, da se uvire u povezanost privrednih i obrambenih sila, i sviest o odgovornosti u pitajući ratne spreme postala je od tada važan faktor privredne politike mnogih država, među kojima spada i Italija.

Medutim, privredni položaj Italije nukom slučaju ne može hrabriti na dugotrajne ili od većeg značaja i obima ratne potpovite.

Svi napori fašističkog režima da obnovi talijansku privredu plaćeni su jakim voraštom državnog zaduženja, koje danas prelazi sto pedeset milijardi lira. Novi državni budžet ukazuje na znatan deficit. Nisu uzalud poslednjih mjeseci kružile potpuno osnovane vijesti o prihvatanju izvjesnih francuskih kredita. Unutrašnja zemaljska konjunktura bila je velikim dijelom izvjećena iz državnih izvora, a državne finansije moraju se još jednom pozvati na stvaranje kapitala iz izvora narodne privrede i sposobnosti za štednju jednoga naroda, kako bi se fundirali. Ali, stvaranje uštednog kapitala u Italiji smanjilo se, štednje su dostali plasili.

Posljednja državna emisija računala je u mnogome na talijansku štednju, i može se konstatovati izvjesno slabljenje: državni kredit nalazi se na granici sva za iscrpljenja, ako ne bude pristupio državnom zajmovima ili pribegao mjerama uspostavljanja prestiža i adekviranja inostrane kapitale.

Talijanska privreda u danom trenutku vrlo je visoko carinu. Najzad moramo se osvrnuti i na podoštavanje deviznih mera. Ako se sada pribeglo izvjesnim ograničenjima uvoza, uskoro će se to desiti i sa talijanskim izvozom, što neće ni u kom slučaju dovesti do toliko željenog poboljšanja trgovinskog bilansa.

Ratno-privrednu samostalnost ne može Italija nikada postići već i iz razloga, što nema svoja uzla i zvožđa.

Nazomljavanje uzla i zvoda, kao »nacionalne rezerve« omogućava samo kratkotrajanu ratnu samostalnost. Sve u svemu, privredna i finansijska podloga jednog talijanskog ratnog potpovata nije ni u koliko jaka i, gotovo reči, unapred je već preotvorena. To je poznato i osrednjim poznavaocima privrednih pitanja i računarijama: iz toga razloga nije mogla privredno politička proklamacija Mussolinija postići nikakav veći uspjeh.

ITALIJANSKA MOBILIZACIJA U JULIJSKOJ KRAJINI PROVEDENA JE NAJBUTALNIJE

Vodice, februara 1935. Naš je selo ostalo pusto, jer su vojne vlasti potkupile naše mlađe za Afriku. Ta mobilizacija nas je duboko potresla. Postupali su tako kao da voze sve u aps. Mnogi naši mlađi, koji su se nalazili izvan selu na poslu, nisu imali vremena niti se preobući, a niti su ih pustili kući jesti prije velikog puta. Digli su ih s posla, odmah su ih strpali u policijski auto i odveli na stanicu u Podgorje. Od ovih mlađi nalazili su se nekoj u šumi, koja se proteže od nas prama Munama, i to Rotar August, Pe-

ropat Ivan, Rupena Josip i Jurišević Rudolf brat pok. Juriševića Ivana. Ove su išli tražiti u šumu i kada su ih dopremili u selo nisu ih pustili ni da se idu oprati. Onako zamazani i crni od ugljena i svi podrapani strpani su u auto i odvedeni na stanicu u Podgorje. U našem selu uzeli su 17 mlađi. U velikom smo strahu i za sve ostale. Sjećamo se, bilo je to pred par godina, kada nam je govorio jedan fašistički funkcijer, da će u slučaju rata nas nekoj u šumi, koja se proteže od nas premjestiti u Afriku.

ABESINIJA IN JUGOSLOVANI

Mariborski »Večernik« javlja:

Pariz, 23. februara. Poročila, da hoće Italija uporabiti za vojno protiv Abesiniji v prvi vrsti Slovence in Hrvate iz Julijske Krajine, kar pomeni gnatni mlađeniči narodne manjštine v klavnicu, so vzbudile med tukajšnjo emigracijo in protifašističnimi organizacijami silno ogorčenje. Iz zanesljivega vira se izve, da to ogorčenje ni ostalo samo pri beseđah, ampak se storili tudi že primerne koraki, da se slovenski in hrvatski vojaki iz Julijske Krajine zaščitijo. Dobilje so se zvezne z abesinsko vlado, ki je bila obaveščena, da se bodo borili v Abesiniji sprejeti kot prijatelji.

(Donosimo ovu vijest, ma da je nismo provjerili).

SVE SE VIŠE ŠIRI MIŠLJENJE, DA SE ITALIJA SPREMA NA UPAD U AUSTRIJU

U internacionalnoj štampi sve sučešći glasovi o mogućnosti novog hitlerovskog puča u Austriji. Piše se prilično točno o spremaju hitlerovskih odreda na bavarskoj granici i o kretanju hitlerizma u samoj Austriji. I po naročito strogom režimu ra austrijskim granica opaža se, da se Austria doista nalazi pred nekim novim dogadjajima. Talijanska mobilizacija komentariše se u internacionalnoj štampi ne samo kao spremanje rata u Africi, nego i kao spremanje upada u Austriju, ili u najboljem slučaju kao mjeru opreza pred germanskim navalom preko Austrije i Tirola do Bozena, Trenta i Trsta...

Iz Rima dobiva pariška »Giustizia e Libertà« vijest, u kojoj kaže: »Prava mobilizacija odvija se na sjevernoj granici prama Brenneru, gdje su koncentrisani armijski korpusi s ukupnim brojem od 120 hiljada vojnika.«

U dopisu iz Milana list »Giustizia« e »Libertà« piše takodjer o mobilizaciji zbog Austrije. U Italiji se mnogo govori o koncentriranju hitlerovskih trupa na bavarskoj granici. »Zato se talijanska vojska okupila na sjevernoj granici.«

Prema informacijama iz Firenze, oficirski divizije »Gavirana«, koja je bila prva mobilizirana, dobivaju svaki dan više sati obuke o taktici, ciljanju i topografiji na kartama Tirola, Austrije i

Njemačke. Oni su se prijavili kad su bili mobilizirani u lakim odjelima, to jest u opremi za južne afričke krajeve, a sad svi pišu kući po debele majte od vune, vunene čarape i uopće po opremu za ledene i sniježne krajeve austrijskih Alpa.

Interesantno je, da je osmi regiment alpina, koji je imao svoje sjedište u Milanu napustio Milano i preselio se bliže granici — u Merano.

DVA ARMISKA KORPUSA POD BRENNEROM

Londonski list »Daily Telegraph« javlja iz Beča: Ima razloga da se vjeruje, da njemačka vlada u ovom momentu vrši pripreme na granici Tirola. Opoženi su novi pokreti trupa prvi triju bavarskih divizija. S druge strane opazilo se je novo kretanje dva talijanskih armijskih korpusa na talijansko-austrijskoj granici u zoni oko Brinera. Odredbe, koje je u tom pravcu dao Mussolini znače, da se on boji da bi slanje trupa u sjevernoj Afriku moglo da ohrabi naciste da udju u Austriju i dalje.

Talijanska vlada je demantirala te vijesti o koncentrisanju trupa pod Brennerom, ali prema neslužbenim vijestima iz Italije potvrđuje se, da se doista velika količina talijanske vojske kreće prama Brenneru.

PARIŠKI LIST „POPULAIRE“ O PRIPREMAMA I RASPOLOŽENJU U ITALIJI

Glavni organ francuske socijalističke stranke »Populaire« objavljuje dopis iz Italije o raspoloženju narodnih masa u vezi sa glasovima koji se šire o ratu sa Abesinijom i između ostalog ističe:

»U Italiji se sada svuda govori o ratu u Abesiniji.

Sad se već radi na tome da se pozovu svi ratni obveznici na vježbu. Sve se ove ratne pripreme rade u potpunoj tajnosti. Listovima u Italiji se naredjuje da se u velikom rezervom pišu o mobilizaciji. Obuka vojnih obveznika vrši se poglavito na Siciliji. Trupe u ratnoj opremi svakog dana napuštaju razna talijanska pristaništa za talijanske kolonije u Africi. Sad svi uvidjaju što se događa.

Medutim niko ne odobrava rat. Mnogi otvoreno neguju i smatraju da bi trebalo prije rješavati mnogo krupnja pitanja nego što je italo-abesinski sukob.

Listovi i dalje nastavljaju sa pisanjem o velikim prirodnim bogatstvima abesinskog visoravn i u isto vrijeme draže

javnosti protiv Abesinije. Proturaju se čak glasovi koji tvrde da je Abesinja objavila rat još početkom mjeseca januara.

Odnosi sa Njemačkom takodjer su postali zategnuti. Po naredjenju vlade ne izdaju se više pasoši za Njemačku i ne obnavljaju se oni pasoši čiji je rok već istekao.

Govori se o koncentraciji trupa na austrijskoj granici. Velika količina smučki naručena je u jednoj fabriči u Miljanu.

Govori se da su u Južnom Tirolu izbili neredi, da je došlo do sukoba sa nacional-socijalistima i da ima nekoliko mrtvih. Medutim vrlo je teško dobiti tačne i pouzdane informacije.

U nastavku list donosi kratak komentar A. Leroua, u kome se kaže: »Očigledno je da svakog časa može da izbije rat u Africi. Svi pobornici mira treba dobro da otvore oči i da suzbiju svaku opasnost, koja bi mogla da izazove rat. Jedan italo-abesinski rat mogao bi imati ozbiljnih posljedica na opću medjunarodnu situaciju.

POJAČANJE VOJSKE UZ JUGOSLAVENSKU GRANICU

SVA SELA UZ GRANICU KRCATA SU VOJSKE KOJA NADOLAZI

Klana, februara 1935. — Mi smo u više navratajavali kako ovdje se vlasti užurbano rade na ratnim radnjama. U ove zadnje dane pripremili je doseglo svoj vrhunac.

Mobilizacija, koju su proveli u njenim krajevima, strašno nas je potresla i u velike zabrinula. Iz našeg su sela odveli 38 mlađi.

Pred nekoliko vremena bili smo jači da je kod nas stalno jedan bataljun vojske. U ove zadnje dane se je ova vojska povećala. K nama su još došla 2 bataljuna vojnika, što pješadije je što topljnjava. Pošto nema toliko mještua u kasarnama, koje su sazidane ovde, smještili su se po privatnim kućama i šupama.

Koliko smo mogli doznati, a i opaziti, ovi vojnici neprestano su u ratnoj spremi, danju i noću.

U cijeloj našoj okolici, po našim susjednim selima tj. Lipi, Skalnici, Novokračini, Sušaku, Liscu, Podgraju i Žabicama, ima mnogo vojske, u svakom selu uz granicu došla je nova vojska i okupirala mnoge privatne kuće. Cijeli je ovaj kraj uzbudjen i u velikom strahu.

U Novokračinama i Podgrajama postoje nema toliko privatnih stanova smještenih su se u škole i u crkve. Koliko smo mogli doznati, u svim ovim našim selima koja su okupirali, nalazi se jedna divizija pješadije.

FRANCESCO GIUNTA, ONAJ KOJI JE ZAPALIO TRŠČANSKI „BALKAN“

želi da se rehabilitira knjigom o svom »herojskom djelu«

Trst, februara 1935.

Francesco Giunta, poznati fašistički hjerarh, onaj koji je dirigirao fašističkim bandama u Trstu i Istri nekoliko godina fašizma i koji je zapalio trščanski Narodni Dom Balkan, živi već dvije godine ponovno u Trstu. Bio je više godina potsekretar u pretdsjedništvu vlade, dok je zamenjak Mussolinija, ali je pao u nemilost i sad je na jednom nižem položaju u Trstu, neke vrste parasita, koji živi od trščanskih parobrodarskih društava. Očito je, da Giunta nije više ona velika bestija, što je bio pred par godina. Sasvim je u pozadini nedavna promjena u vladu i na mnogim visokim položajima iznijela je na površinu čak i Kobola-Giglia i Hosta Venturia — koji mu ranije nisu bili ni do gležanja — a on je ostanuo u tamo zaborava. Sve se to u Trstu oprašta i o tome se mnogo govori. A to je najbolje osjeća Giunta sam. On puca od bijesa. A taj je njegov bijes izbio i u jednoj knjizi, koja je ovih dana izšla, koju je napisao Giunta i za koju se drži, da bi mogla biti — zaplijenjena... U toj knjizi Giunta je pokušao da iznese sve svoje velike zasluge za stvaranje fašizma, za Mussoliniju, za Trst, a ujedno je pokušao da umanji značenje i zasluge onih, koji su sada na položajima pred njim. Ta se knjiga smatra nekom vrstom kritike sadašnjeg stanja u fašizmu uopće, zamjeranje Mussoliniju, i naročito način na današnje vodje trščanskog fašizma.

Knjiga se zove »Un po di Fascismo« (Malo fašizma). U njoj Giunta opisuje sve svoje podvige, sve svoje divljačke akcije oko 1920., a naročito je poglavje posvećeno požaru »Balkana«. Tu su izneseni detalji i tvrdnje od historijske važnosti s obzirom na jedno od naših barbarskih djela u poslijeratnoj Evropi. Giunta ponovno uzima svu krivicu za taj požar na sebe i ničega se ne — stidi! Na to čemo se osvrnuti još posebno, jer je potrebno, da detaljnije razmotrimo tu isporvom jednog zločinca.

U uvodu je ono, što ukazuje na tendenciju Giuntaove knjige. On kaže:

»Mnogo se ljudi gurnulo i bacilo na prived. Mnogi fašisti iz kasnijih lakovih vremena traže iskaznicu s datumom iz teških godina. Mnogi, koji nisu učestvovali traže svjedočbu o Polohu na Rim. Ali to nije sve. Mnogi kleptomani, bez stida, ubiru slavu na tajnim poljima. Neki hrabri prisvaja si akcije i djela, koja otinju legitimnom auktoru. Treba, da ne bi bilo nespoznaka, da sam se dokumentuemo ono što nam pripada. Na koncu, to je dva deset godina života, našeg života, najljepšeg, najboljeg života, što smo dali fašizmu i Italiji. To je naš idealno imanje.

Bratužu Rudolfu v Gorici zaprli kavarno za mesec dni

Gorica, februarja 1935 (Agis). — Goriska kvestura je zaprla Bratužu Rudolfu v Gorici kavarno, ki ga je imel v ulici Mamelli za en mesece. Imenovana je obdolžila, da se zbirajo pri njem razni protinacionalni elementi. Ta kazzen je vsekakor zelo občutna, posebno še ker je kljub temu zavezani plačevati razne davščine in najemnino. Popolnoma podtaknjena in neumestna pa je motivacija o zbiranju protinacionalnih elementov, ker bi gotovo to zadevo uredili popolnoma drugače, kot so do sedaj znali, saj imajo ječe in konfinacijske otroke. Brez dvoma ima ta kazzen samo namen, da gospodarsko uniči lastnika.

Naše zadruge v fašističnih rokah

Naši ljudje na cesti.

Gorica, februarja 1935. (Agis). — O novem komisarju v rihemberški hranilnici in posojilnici smo že poročali. Prevzel je posle in s tem že postal neomejen gospodar vsega, kar so naši kmetje polagoma leta in leta zgradili. Prvi komisarjev blagoslov je padel na poslovodjo zadruge, katera je hranilnična last. Kljub temu, da je bil pri zadrugi zaposlen že deset let, je bil kar čez noč postavljen na cesto, brez vsakršne odpravnine ali odškodnine. Na njegovo mesto pa je komisar imenovan Italijana, baje nekega svojega znanca ali celo sorodnika. Vse pritožbe blivšega poslovodje niso ničesar dosegle. Za našega človeka ni več ne dela ne kruha, pa tudi ni več ne oblasti ne instance, kamor bi se lahko zatekel po zadoščenje in pravično postovanje.

GORIČKI SLOVENCI SU VRLO SLABI FAŠISTI

ZAŠTO SE ISKLJUČUJUZ ORGANIZACIJE MLADI FAŠISTI.

Trščanski »Il Popolo di Trieste« od 17. 0. m. donosi službeno saopćenje federalne komende »Fasci Giovanili« u Gorici, da su izbačeni iz organizacije:

Stanislav Podgornik u Černiča, Rudolf Mlakar iz Cerkna, Alfonz Brežič iz Cerkna, Stanislav Pisk, Venceslav Devetak i Karlo Saksida iz Mirna, Narciz Trampuž iz Gorice, Petar Gorkič, Emil Lasič iz Gorice i još nekaj »mladi fašisti« s motivacijom: »apsolutno neshvačanje dužnosti mladog fašista«.

Po imenima se vidi, da se radi o slavenskim elementima, koji su silom upisani u fašističku organizaciju. Nije ni čudo da »apsolutno neshvačaju« fašizam...

PO PRESTANI JEČI SE TRI LETA POLICIJSKEGA NADZORSTVA

Postojna, februarja 1935 (Agis).

Nas list je pred leti poročal o nednadi arretaciji v obsodbi na sedan let ječe Ivana Marinčiča iz Zagorja pri Št. Petru na Krasu. Marinčič je bil od posebnega sodišča obsojen radi suma, da je rovaril proti državi. Prestal je 3 leta kazni, 4 leta pa je bil amnestiran, tako da je proti koncu lanskega leta prisel domov. Dobil je 3 leta policijskega nadzorstva (ammonizione) in je vedno pod najstrožjo pažnjo domaćih karabijerjev.

IZPRED POSEBNEGA SODIŠČA

Gorica, februarja 1935. (Agis). — Pred posebnim sodiščem v Rimu je bilo obsojenih pet antifašistov iz Bolonje na skupno 12 let in 7 mesecov ječe.

KAKO RAVNA ITALIJANSKA POLICIJA S TUJCI

Reka, februarja 1935. (Agis). — Meseca decembra je reška kvestura arretirala francoskega državljanina Antona Terreanda. Obdolžili so ga, da se je kljub izgonu vrnil v Italijo in se s tem pregrešil in prekršil zakon. Kljub vsemu zagotavljanju o nedolžnosti in o možnosti pomote so ga pridržali v zaporu in celo postavili pred sodišče. Na sodišču mu niso mogli ničesar dokazati in so ga začasno, dokler niso dobili informacij iz ministristva, proti položitvi kavcije izpustili. Ministrstvo je ugotovilo pomoto in po dolgih sitnostih je bil končno rešen iz neprijatnega položaja.

DROBIŽ

Z veliko navidezno človekoljubnostjo vpeljani štiridesetni delovni teden ni nikaka socialna uredba. Pravijo, da gre tukaj le za nekako spremembo straže — kot je običajno v fašistični organizaciji. Stare delavce posebno delavke so poslali z dela za nedolžen čas. Mesto njih so najeli precejšnje število drugih, da izpolnijo zahteve te uredbe. Sprejete večinoma mlajše moči plačujejo seveda mnogo slabše.

Cuder Rozalija, stara 29 let iz Loga je bila obsojena na šest mesecev zapora pogojno radi žalitve oblastev.

Največji italijanski izdajatelj knjig Ulrico Hoepli je umrl v Milanu. Po rodu je bil Nemec. V Italiji in tudi drugod je bil splošno znan. — (Agis.)

ZAPLJENA ,ISTRE

Posljednji broj »Istre« (br. 8) bio je zapljen. Državno tužilstvo u Zagrebu objavilo je zapljen na temelju člena 19 zakona o štampi, u savezu s članom 3 zakona o izmenjama i dopunama tega zakona.

SV. OTAC PAPA PIO XI I MUSSOLINI

U poznatoj francuskoj kulturnoj i političkoj reviji »Revue de Paris« izšao je članak s naslovom »U sjeni Valikana«. Pisac prikazuje ličnost Pape Pija XI, za kojega kaže, da ne podleže nikakvin uplivima, da sve što čini — čini po svojoj apsolutoj volji, da je on poslednji vladar apsolutista u Evropi. On je odbio da učini kardinalom jednog svog rodjaka samo zato, ker taj nije znao da čuva tajnu Papine namere. A odbio je i blivšeg španjolskog kralja Alfonza XII, ki mu je htio sugerisati, koje će ljudi postaviti za biskupe u Španiji. On ne prima ničje savjete — kaže pisac toga članka u »Revue de Paris«. Papa odlučuje o svemu kada se, na primer, sklapa neki konkordat. Izmit-

renje izmedju Svetе Stolice i Italije — kaže pisac — ostvareno je od dvojice ljudi, koti imaju nešto zajedničko, a to je autoritet, od Pija XI i Mussolinija. Oni imaju jedan za drugoga osječaj respekt i divljenja. Kaže se, da si Papa i Duce telefoniraju svaki dan direktno. Možda je to pretjerano, ali oni imaju dva posrednika, koji se upotpunjaju: mons. Borgoncini, Ducu, nunciju, i ambasadora Cesara Mariju de Vecchija.

Nadalje kaže pisac, da je politika Pape Pija XI sva u jednoj frazi: braniti prava katolika u svim državama. On ne diže jednu naciju protiv druge.

DEKAN ALOJZIJ KRAŠEVEC DOBIL POLICIJSKI OPOMIN

Reka, februarja 1935. (Agis). — Kot poročajo, je dobil župnik in dekan v Hrušici pri Podgradu (reška pokra-

jina) Alojzij Kraševci policijski opomin (diffido). Vzroki, ki so dovedli do tega ukrepa, niso znani.

LAZARIST KLANČNIK IZGNAN ČEZ MEJO

Dva njegova so brata v zaporu

Gorica, 24 februarja 1935. (Agis). — Kot smo že poročali so vse misjonarje iz Mirenskega gradu aretrirali in zaprli. Pred dnevi so lazarišta Klančnika, ki je jugoslovanski državljan, doma nekje iz Stajerske,

izgnan čez mejo. Dva Klančnikova sobratčakata še vedno v zaporu na svojo usodo, eden je konfirman, kot smo že zadnjic poročali. Na gradu je ostal le najstarejši misjonar, ki upravlja vso lastnino.

PORTRET FAŠISTIČKOG SVEĆENIKA DAMIANI-DAMJANOVIĆA JOŠ O NOVOM ŽUPNIKU U ARBANASIMA - U MLADOSTI SU DOMJANOVIĆA ZVALI I BOŽO, TUKAC, A SADA JE CAVALIERE

Zadar, februarja 1935. U vezi s našom vijesti u poslednjem broju »Istre« o novom župniku u Arbanasima cav. Natale Damiani, javljamo sada neke vrlo interesante podatke, koji će prikazati ovog »izbjeglicu« iz Korčule u karakterističnom, ali zato ne manje istinitom svijetu.

U prvom redu taj se Natale Damiani nije rodio takvim imenom, već mu je pravo ime — Božo Damjanović. Pogodite da je postao Natale tek — dolskom Talijana, kad su ovi bili okupirali Dalmaciju.

Damiani je rodom iz Korčule. Interesantno je da se taj čovjek medju svojim drugovima u sjemeništu u Dubrovniku sve do mature isticao kao veliki Hrvat. Čak je i prvo vrijeme poslijerata vršio službu u okolini Dubrovnika i u drugim mjestima na teritoriji naše države. Ali kad su talijanske čete okupirale Korčulu, eto u Korčuli i Damjanovića. Sprijateljuje se s novom situacijom i — ubrzo mijenja i narodnost i prezime Odsada se zove Natale Damiani. Da se dodvori Talijanima, obavljao je ne toliko svećeničku, koliko drugu službu, koja vrlo malo odgovara svećeničkom staležu, već više ulozi kabinjera ili ako hočete i — doušnika.

To je vjerojatno bilo odlučno za nje-

govu daljnju karijeru u kojoj je došao i do titule: cavaliere, a s tim svojim kvalifikacijama Damiani će i na svom položaju župnika u Arbanasima imati prilike da se istakne.

Da se bolje razumije njegovo napredovanje, kojim ga odlikovaše fašisti, valja napomenuti da je sadašnji cav. Damiani imao svoju titulu već i u gimnaziji, koja mu je isto tako, ako ne i više, odgovarala, a ta je — Božo Tukac. Tukac (sa dugim u!), poradi toga, što se odlikovao već zarana neobičnom dozom gluposti i zaostalošću u svakom pogledu. Zadarskom biskupu valja zbilja čestitati što se namjerio upravo na ovakav izbor (zar slučajno?), a talijanskim vlastima treba odati priznanje što su Damiania učinile cavalierom. — Damiani-Tukac to zbilja i zasljužuje u fašističkoj Italiji. Samo je pitanje, koliko se i općenitom napredovanjem promjenjila i Tukčeva pamet. U to je teško vjerovati, obzirom na to što je negašnji mali Božo bio u gimnaziji najglupiji tip.

To je novi župnik u Arbanasima, cavaliere Natale Damiani, narečeni Tukac svećenik vrlo loših moralnih osobina. Predstavili smo ga poradi toga našim čitateljima, jer zasljužuje, da ga Talijani i dalje odlikuju, to iznosimo sve ovo i njima na znanje.

,VZGLENDI“ ITALIJANSKI DUHOVNIKI V NAŠIH KRAJIH

Zupnik Dorbolo v disciplinski preiskavi radi nemorale

Gorica, februarja 1935. (Agis). — Mnogo smo že poročali o posameznih italijanskih duhovnikih, ki so prišli na izpraznjena mesta, bodisi prisilno ali vsled smrti izpraznjena mesta naših duhovnikov, toda do sedaj nismo slišali o njih skoro niti ene dobre vesti. Ne glede na to, da jih naše ljudstvo niti malo ni razumelo in da so bili poslani samo izbrani italijanski in fašistični ekstremisti s posebnim namenom, da preko crkve pomagajo raznoredovati, so se navadno še v drugih ozirih izkazali kot popolnoma tuji poklic, ki bi ga morali izvrševati in se s tem osovražili sami med našimi ljudmi. Znan je slučaj kaplana Mocellina iz Ilirske Bistrike, ki je izrinil priljubljenega župnika Tabackyja, znan je slučaj kaplana Tagnina, Dorbolojevega prednika in drugih balilskih kaplanov po naših krajih.

Eden takih je tudi župnik Dorbolo iz Ajdovščine. Ta duhovnik je po rodu iz Beneške Slovenije in z veliko muko tudi tolče naš jezik. Spočetka je sicer kazalo, da bo čisto spodobno pastiroval te fari, vendar pa se je kmalu izkazal kot mnogo drugih, njemu enakih. Njegov prvi nastop mu je služil le zato, da bi si pridobil zaupanje domaćinov. Upošteli so celo to, da je poskušal s slovenskimi pridigami, ki pa so koncem vseh koncev izzvenele bolj komično, ker njegov jezik ni bil ne italijanski, ne furlanski, kaj šele slovenski.

V zadnjih dneh pa se je pričelo tako, da obstoja možnost, da bo moral v kratkem zapustiti Ajdovščino. Ker so se te vesti razširile po vsej fari in ljude polnoma javno govorile o njih, kot smo zgoraj omenili ter župnik ne more nastopiti proti tem govoricam drugače, ga ni prav nič motilo, da je v nedeljski prirediti opozorjal farane na pokorščino, ki so jo dolžni do svojih predstojnikov, zlasti cerkvenih.

Interesantna je ta molitva Bogu, koji bi prema ovom tekstu, morao biti Bog fašističkog imperializma. Njegov bi križ imao u Mussolinijevim osvajanjima bili pred zastavom milicije... Nije li tu suviše rečeno?

GLAD HARA ĆIĆARIJOM

Prilike, kakve ni najstariji ne pamte

Vodice, februarja 1935. Položaj u kojem se nalazimo, u koji su nas naši tjerari naši gospodari, očajno je i upravo neopisivo. I nema nade da će doći nešto boljeg, nego ide svakim danom sve gore in gore. Nesnošljive su naše muke i patnje. Pritiše nas glad. Od kako postoji ovo naše selo na Ćićariji, nje se zapamtilo, a niti naši najstariji ljudi, kajih ima u selu in kajih su prešli 90 godina, ne pamte ovakvog glada. U velikom smu strahu za našu djecu, da nam ne pomru od slaboće. Ali od nika kuda pomoći. Mnogi su se naši ljudi, kajih imaju po više komada djece, obratili s molbom na našu općinu na Matejici da bi im priskočila u pomoći, da im smjestilo i uzelno na prehranu na općinske troškove. Ali i prvima a tako djejer i drugima su molbe odbijene sa motivacijom, da općina nema novaca. Za našu djecu, koja stradavaju od gladi nema novaca, ali za fašističke parade i luksusne stvari, koje kupuje našim novcem, naša općina ima novaca.

KORUPCIJONISTIČKA AFERA S GRADNJOM VODOVODA PREKO ĆIĆARIJE NESRECE NA GRADNJI JEDNE KA-SARNE

Vodice, februarja 1935. Pisali smo več kako i kuda je gradjen onaj veliki vodovod, koji se proteže od Sv. Ivana kraj Buzeta pa preko Vodica i dalje preko Obrava i Podgrada do Klane. Ta koder smo iznijeli koliko nam je stete načinio na našim poljima taj vodovod. Za učinkenu štetu i uništenje naših njiva ne bi nam toliko ni teško bila, kada bi samo kod ovog ostalo i kada bi taj vodovod funkcionirao. Ali taj vodovod neće da funkcioniра, jer su na više mjesta popucate cijevi, pa sada kane cijeli kanal, sve na novo prekopati i ponovno stavljati nove cijevi. A tako djejer ne valjaju niti nekoji strojevi koji su postavljeni kod izvora kod Sv. Ivana. Na ovom vodovodu pokazala se je »spobnost« fašističke inžinjerije.

Kako dozajemo, neka firma iz Milana koja je dostavljala ove cijevi bila je u sporazu sa nekoj vojničkim inžinjerima, koji su gradili vodovod, pa su si medju sobom podjeli dobitak. O ovom se aferi vodi velika istraga. Kako će ova afera svršiti ne da se još predvidjeti.

Inače počeli su graditi izmedju Brjavci i Bresta na Krasu jednu veliku kuču. Ne znamo još u koje će svrhe služiti ova kuća, ali koliko smo mogli naslutiti, da će se izgraditi jedna kasarna. Na gradnji ove kuće nekoliko je naših ljudi nastradalo. Jedan mladič iz Bresta po nazivu Gengarov smrtno je ranjen na ovom poslu, jer ga je zasuo materijal kod kopanja, a lakše ih je mnogo ranjenih, koji su šnjir radili, i to iz Bresta, Sluma, Brjavci i Kleinoščaka. Spomenutog mladiča iz Bresta morali su odvesti u bolnicu v Pulu i ne znamo kako mu je, dočim sve ostale dolazi lječiti lječnik iz Buzeta kući. Na ovom radu rade i naši ljudi ali samo kod kopanja i odvajanja materijala, dočim ostali posao rade samo njeni novi pouzdani radnici iz unutrašnjosti Italije, jer mi ne možemo drugo raditi, jer smo »nepouzdani«.

POPRAVILA NA CESTI REKA-TRST

Il. Bistrica, februarja 1935. (Agis). — Že več let neprehomna popravljajo in izboljujejo cesto, ki pelje iz Trsta skozi Il. Bistrico v Reko. Na mnogih krajinah so cestiče že razširili, preuredili mostove, podzidali itd. vendar cesta še ni popolno preurejena. Tako so letos napovedali, da bodo razširili cestiče pod Premom, da bodo naredili nekaj podzidkov tam, kjer je cesta v neposredni bližini rečine struge. Na delo čakajo naši ljudje, brez razlike na položaj v upanju, da bodo nekaj zasluzili vsaj za najnajnejsje vskidanje potrebšćine.

Naša kulturna kronikaSLOVENSKA KRITIKA O ČAKAVSKOJ POEZIJI DRAGA GERVAISA

Istaknuti slovenski kritičar g. B. Borko piše u »Jutru« od 22 o. m. ovo: Po Antologiji čakavskih lirika, ki je izšla lani v Zagrebu, smo dobili samostojno pesniško zbirko z naslovom »Čakavski stihovi«. Nje avtor je Drago Gervais, po rodu iz Istre, sedaj odvetnik v Belovaru. Že nekaj let opozarjajo nase njegovi topli verzi, spisani v starinskem narečju, ki zveni kakor davne pesmi začetnika hrvaške literature Marka Marulića.

Čakavski dialektični pesniki pričenjajo resno tekmovati s kajkavskimi. Odkod ta vrnutev v dialektično literaturo? Morda je v zvezi z obnovljeno ljubeznijo do grude, do domačega kraja — ljubeznijo, ki nastopa po razočaranju s kosmopolitskimi idejami. Nemara je posledica večjega kulta besede, ki ga opazimo vsepovod. Dialektična poezija nam predvsem vzbuja neposrednejšo in bolj živo predstavo neke pokrajine; nje govorica prihaja v nas z večjo silovitostjo in nam daje močnejša regionalno slikovita, včasih kar duheteča občutja pesničkih pobod.

Veliki mojster srbohrvaške pesniške besede Vladimir Nazor, ki se je v zadnjem času posvetil teoretičnim problemom srbskohrvaške poetike, je napisal predgovor tudi Gervaisovim »Čakavskim stihom«. Nazor, avtor prvih in najboljih modernih pesmi v čakavski govorici, je bil najbolj poklican, da ob tej zbirki čakavskih lirik spregovori o značaju in pomenu dialektične poezije. In storil je to po svoje, originalno, zajemljivo. Postavljal je zvok štokavskih in čakavskih verzov v igro »leuta trubadurskega« in »gusala sljepačkega«: »čakavski jamb poskakuje. Štokavski trohej klizi, pa je kretanje ritma in prečesto isprekidano, nalik na rijeku užemirenu strujama i virovima«. Svojevrsten je njen »književni« razgovor s sluškinjo Mico, »rodom iz Triblja kraj Crikvenice«, ki uživa v čakavskih verzih, ker v njih vidi, sliši in voha domači kraj. Naposlед pravi Nazor:

»Prava čakavska umjetna lirika rodila se tek sada — možda uoči svoje smrti — iz duše istarskoga pučanstva, željna da makar v poslednji čas dodje do riječi i da se afirmira. Progoverila je gotovo djetinjskim jezikom iz ustiju mladih, izrazima i metrikom narodnem koja se ne nameće govoru izvana, ritmičkim zakonima, no izvire sama — fluidna a neukalupljiva — iz nutrine.«

Drago Gervais je pesnik istarske dežele pod Učko. V njegovih verzih se preliva sočna, skoraj bi rekli: kakor grozdje v solnecu pečena, sladka in barvita govorica istarskih primorskih vasi. Čakavski govor potem dalje po našem

obrežju Jadrana. Povod so »beli zidiči«, črjeni krovčiči, — na keh vrapčiči — kantaju. V teh pesmih ni nikakih problemov sodobne lirike, nikakih podzavestnih, sanjskih prividov surrealizma: iz njih se oglaša pesniško doživljena zavest domačega kraja, združena z intimno toploto domače govorice. Njene poetične podobe niso stkané iz umetne svile v dolgoletnem slovstvenem razvoju preizkušenega književnega jezika, marveč učinkujejo po očpljivo pristnem tkivu svoje dialektične raševine. Z njihovo metriko, za njihovimi besedami je zvezanih vse polno asociacij, tako da popolno akustično in vizuelno vsebino teh pojočih ritmov dojame samo čovek iz tiste pokrajine. Zato je Nazorjeva sluškinja Mica nemara kompetentnejši kritik te zbirke nego pisek teh vrstic, ki jo veže samo s predstavo morja, belih in rdečih hiš ob obali, — vinogradov v katerih zori grozdje, smokev in oljk; pa tankih silhuet cipres in togih obrišov kraških bregov v ozadju. V tej krajini, kjer dišita mirta in rožmarin, se utegne ob solnčnih nedeljah popoldne razviti takle ples, kakor ga slikovito opisuje Gervais v svoji pojoci pesniški govorici:

Armunika cvili, bas rompota.
Tanc se širi,
zibje i gibje,
semo, pa tamo
tancamo...

Realizem te poezije je prav zaradi narečja tako dosleden, kakor v narodni pesmi; samo da zaznavamo v podobah in metaforah, v vsej formalni umetnosti Gervaisove poezije neki rafinemet, ki razoveda, da so te pesmi nastale pod literarno brušenim peresom in ob artističnem okusu svojega pisa.

Ob tej duheteči regionalni liriki dajemo prav Nazoru, ki pravi: »I nije istina da je poezija, uopće, na umoru: ona samo hoče da se okupa i da se pomlači u vodama svojih najstarijih izvora...«

Poezija se po tolikih izkušnja v razfiniranem in nekoliko perverzno razvjenjem okolju sodobnih eksperimentatorjev vrača k ljudstvu, kakor se moderna glasba zopet vrača k preprosti in topli melodiji narodne popevke. Gervaisovi »Čakavski stihovi« utegnejo mnogim vzbujati gorce spomine na istrsko grudo, kamor je »popuhnil tihin vetrar...« in odnesal Mari krunu.

*

Zbirku »Čakavski stihovi« možete naročiti na upravi »Istre«. Stoji 10 dinara, za naše čitatele, a sa poštarnom 12 dinara.

NAŠI V SLOVENSKIH REVIJAH IN ČASOPISIH

»Sodobnost« je prinesla v zadnji številki lanskega leta (ki je pa izšla šele v letošnjem januarju) daljši članek Maksa Rejca z naslovom »Od fašističnega sindikalizma do fašističnega korporativizma v Italiji«, dolgo novoletno »Hiša št. 14«, ki je je napisal Ciril Kosmač ter dve Grudnovi pesmi, in sicer »Dvanajsta ura« in »Barake«; Avgust Pirjevec pa je priobčil članek »Narodnostno pravo stare Avstrije.«

Prva letosnja številka te revije pa prinaša poglavje iz povesti »Krista Alba«, ki jo je spisal dr. Lojze Kraigher, Fr. Mesesnel poroča o »Umetnostnih publikacijah«, Božo Gvardijancič pa o »Opremi slovenske knjige«.

*
»Misel in delo« prinaša v svoji peti številki kratko poročilo dr. Lava Cermelja o nekem značilnem italijanskem spisu o bitkah ob Piavi.

*
Ljubljanski Zvon« prinaša v prvi letosnji številki A. Ocvirkove »Literarne zapiske«, opombo Ljudmili in Milene Erjavčeve k »Zbranemu delu Franca Erjavca«, med književnimi poročili pa oceno o lanski izdaji Mladinske Matice, ki med drugimi obsegata tudi povest »Tovariša«, ki jo je spisal France Bevk, in ilustrira Ksenija Prunkova.

*
V »Modri ptici« št. 3 piše dr. Vladimir Bartol ojeno o knjigi »Potovanje na konec noči«, ki jo je spisal Louis-Ferdinand Celine; ista številka prinaša pod naslovom »Vladimir Bartol v srbsčini« poročilo o prevodu Bartolove novele »Kantata o zagonetnem vozlu«, ki jo je priobčil »Srbski književni glasnik« in kratki opis Bartolovega književnega delovanja, ki ga je poleg prevoda novele priobčil prevajalec v isti reviji.

*
»Dom in svet« v 1—2 številki priobčuje Ivan Pregelj pet kratkih zapiskov »Vsakdanje balade«, Narte Velikonja novelo »Na kliniki«, France Bevk nadaljuje drugi del povesti »Ubogi zlo dej«, Joža Lovrenčič pa priobčuje pesem »Prošnja«. Med književnimi poročili prinaša oceno petih knjig Fr. Bev-

ka, in sicer »Ljudje pod Osojamie« in »Krivda«, ki jo je izdala Jugoslovenska knjigarna v letu 1934. »Dedič«, ki je izšla pri Goriški Matici v letu 1933. »Gmajna«, ki je izšla 1. 1933. v založbi »Luč« ter »Kozorog«, ki je izdala založba »Sigma« v letu 1933.

*

»Naš rod« prinaša v 4. številki nadaljevanje potopisa »Dva potepuha na Jadranskem morju« od Karla Kocjančiča, bajko »Boječnik in Pesoglavci«, ki jo je spisal France Bevk, »Kaštanka«, ki jo iz ruščine prevaja Al. Gradnik, kratko notico z naslovom »Božič Slovensce na Primorskem« ter poročilo o »Desetletnici« smrti skladatelja Viktorja Parme. V peti številki priobčuje Viktor Pirnat »Prvo srečanje«, Narte Velikonja »Burja«, Karlo Kocjančič nadaljuje s potopisom »Dva potepuha na Jadranskem morju«, Al. Gradnik pa s prevodom »Kaštanka«.

*

»Mladika« št. 1 je prinesla črtico »V vojaški službi«, ki jo je spisal Bogdan Kazak, druga številka istega mesečnika pa zdravniške spomine Bogdana Kazaka z naslovom »Srečanje s kolero«, kratko novelo »Inspekcija«, ki jo je spisala Mara Husova in feljton »Listek«, ki ga je spisal Narte Velikonja.

*

Ljubljanski dnevnik »Slovenec« je v januarju prinesel daljše poročilo o Francetu Bevku v zvezi z novimi izdajami njegovih boljših literarnih spisov, ki bodo izhajali pri Jugoslovenski knjigarni v Ljubljani in obsegati deset zvezkov. (Agis.)

»SOČA« U MURSKOJ SUBOTI ZA »ISTRU«.

Društvo »Soča« u Murskoj Suboti sabralo je medju svojim članstvom prigodom svoje glavne skupštine Din 50.— te je ovu svotu dostavilo našem listu za njegov fond. Zahvaljujući društvu »Soča« u Murskoj Suboti odnosno našim tamošnjim vrijednim emigrantima, ističemo ovaj primer kako valja svačoj prilici misliti na naš list i pomagati ga u vršenju njegovih zadatka.

VEČE ČAKAVSKE LIRIKEU KRALJEVICI

Jugoslovenska čitaonica u Kraljevicu pod vodstvom gg. Gauša Stanka i Blažine Josipa priredila je dne 23 februara za članove i ostalo gradjanstvo veče čakavске lirike. Recitovale su se pesme Vladimira Nazora, Draga Gervaisa, Mate Balote i Pere Ljubića. Recitovali su gg. Blažina Josip »Moj otac« od Balote; g. Modrušan »Božični račun s gospodinom Benedeten, Moja mati« i »Ognjišče«; Gosp. Slany Milan »Galeotovu pesen« (Nazor) »Koza« (Balota), »Moj sin« i »Kmeti« (Gervais); i g. Bolje »Stcmanja«, »Seh duš dan«, »Starci« (Nazor) i od Neznanke: »Marina kroma«, »Lipa divovka« i »Lepa Mare«; gosp. Kalatin Josip »Briškula«, »Trešete«, »Tri nove« i »Tanac« (Gervais) i Sokoliči Valefija Pravdica »Moja zemlja« i »Tri kraji«, a Slavko Crnković »Nesrečna pipa« i »Nočne« (Gervais); G. Frka recitovao je pjesmu »Kampaneli« od Ljubića.

Recitacije su bile djelomično dobro, a djelomično vrlo dobro izvedene, naročito su bile nagradjene aplauzom »Nesrečna pipa« »Moja zemlja«, »Galeotova pesen« i »Tri nove« i »Račun s gospodinom Benedeten«. G. Blažina Josip razjasnil je prisutnima, kajih je bio lijepe broj, značaj čakavске lirike, naročito s obzirom da se čakavština najbrutalnije zatre. Ona je ipak i suviše stara da bi se mogla satrti.

VANŠKOLSKI RAD NAŠEG INTERNATA

Zagreb, 27 februara. — Več smo nekoliko puta na ovom mjestu pisali o radu našeg Istarskog djačkog internata. Spominjali smo školski uspjeh naše djece, ali uz taj školski rad važan je, naročito za naš podmladak, vanškolski rad. Jer naša su djeca u ovdašnjim školama u posebnom položaju. Oni se odgajaju za izvjesna zvanja, kao i ostali njihovi drugovi, ali oni moraju da se odgajaju i za aktivne članove naše emigracije, a i za to da jednog dana, za koji mislimo da nije daleko, budu mogli postati intelektualni radnici u rodnom kraju.

Odgojitelji te naše djece u internatu shvatili su ispravno taj drugi cilj, i nastoje da pitomec odgajaju za aktivne članove emigracije i za buduće intelektualne radnike u današnjoj Julijskoj Krajini. Sva djeca u internatu, od najmladeg do najstarijeg, aktivno sudjeluju u tom radu. Dosta je da spomenemo njihov list »Istranne«, kojega vrlo lijepo uređuju i pišu. Osim toga se na redovitim subotnjim sijelima međusobno spremaju za kasniji život. Od zgodne do zgodne dolazi ta naša omladina u uži kontakt sa ostalom emigracijom prigodom raznih priredba i srečanosti, a pohvalna je zamisao voditelja, pripadaju svima nama starijima, Mi im ovdje u emigraciji moramo zamjeniti, u koliko je to moguće, kuću i rod.

Tako je suboto naveče 23 o. m. održana u internatu priredba na kojoj su bili pozvani stariji emigranti i akademici. Muška učionica je bila duplom puna gospodja i gospode. Na novoj pozornici, koja je za tu zgodu pođignuta, a koja ostaje unapred kao stalna pozornica internata izveden je ukusan i dobro uvježban slijedeći program:

1) Državnu himnu pjeva omladinski zbor djačkog internata; 2) Pozdrav govori pitomica Bosiljka Vlašić; 3) Mate Balote »Dvi daske« i »Moj otac« — recitira pitomac I. Erman; 4) Josipa A. Kraljića: »Rastuženi slavlju« — deklamira pit. M. Donat i M. Terpin; 5) Josipa A. Kraljića: »Ja sam sokol« — deklamira pit. I. Šimunov; 6) Draga Gervaisa: »Sunce« i »Polne« — deklamira pit. Z. Flego; 7) Jos. A. Kraljića: »Porobljeni majci« — deklamira pit. M. Lokar; 8) Josipa A. Kraljića: »Pjesma porobljenih« — deklamira pit. M. Crnobori; 9) Ernest Radetić: »Izdajica«, savremenih dječji igrokaz iz života naše djece u Istri u 2. čina, izvode pitomci i pitomice; 10) A. Brajše Rašana: »Predobri Bože«, istarska himna izvodi omladinski zbor djačkog internata.

Sva djeca i pjevači i ostali, dali su najbolje, i vidi se da su se trudili kako bi ta priredba isplačila čim bolje. Mnogi, koji do tada nisu vidjeli djecu na priredbama, bili su zadovoljni njihovim sigurnim nastupom, uvježbanošću i toplinom koju su unosili u svaku izvedenu tačku. Svaki od njih je bio dobar, pa ako bi se htjelo spominjati imena, morallo bi se sve od reda spomenuti.

I tom priredbom je naš internat još jednom dokazao svoju aktivnost, i ponovno je pokazao svoju važnost, jer to je naša najvažnija institucija, koju moramo paziti i čuvati, a i kojom se možemo ponositi.

NOVI PROFESOR

U subotu dne 16 februara diplomiраo je na filozofskom fakultetu zagrebačke univerze (iz kemije) naš zemljak g. Bojan Šantel, sin našeg umjetnika prof. Saše Šantela. — Srdačno čestitamo.

GLAVNA SKUPŠTINA DRUŠTVA»ISTRÀ« U ZAGREBU

XIII redovita glavna skupština »Istre«, udruženja emigranta Jugoslavena iz Julijanske Krajine u Zagrebu održavat će se u nedelju dne 17 marta u 9 i pol sati ujutro u Zagrebu, u dvorani »Kolas«, Trg Kralja Aleksandra 6, s ovim dnevnim redom: 1) Pozdrav predsjednika, 2) Izvještaj tajnika, 3) Izvještaj omladinske sekcijske, 4) Izvještaj sekcijske za medusobnu pomoć, 5) Izvještaj poslovnog odbora Pjevačkog zbor, 7) Izvještaj blagajnika, 8) Izvještaj nadzornog odbora, 9) Razrješnica upravnog i nadzornog odbora, 10) Biranje novog upravnog i nadzornog odbora, 11) Ovalaštenje odboru da može sklopiti zajam za gradnju Doma, 12) Slučajnosti.

Eventualni predlozi imadu se pismeno dostaviti upravnom odboru najkasnije 3 dana prije glavne skupštine. Pravo glasa imadu članovi, koji nisu u zaostatku sa članarinom više od 3 mjeseca. Ne sabere li u određeno vrijeme dovoljan broj članova, to će se skupština održati pol sata kasnije sa prisutnim članovima. Skupštini će moći prisustvovati samo članovi društva. — Odbor

PREDAVANJA U OMLADINSKOJ SEKCIJI DRUŠTVA »ISTRÀ«

Slijedeće predavanje drži dr. V. Goljevšek

Prema programu iznesenom na svom prvom članskom sastanku, Omladinska Sekcija nastavlja svoj rad. Do sad su održana dva, dobro posjećena članska sastanka sa predavanjima i diskusijom. Na prvom je predavao dr. Miran Kajin o »Socijalnom i ekonomskom stanju u Julijskoj Krajini«. Predavač nam je prikazao kakve su bile socijalne i ekonomiske prilike u Julijskoj Krajini prije rata, za vrijeme rata i poslije rata i kakve su danas. Ovom interesantnom predavanju prisustvovali su i članovi upravnog odbora društva »Istra«.